

Instytut Rozwoju Gospodarczego

**SZKOŁA GŁÓWNA HANDLOWA
W WARSZAWIE**

Katarzyna Majchrzak

**KONIUNKTURA W HANDLU
I kwartał 2017**

PL ISSN 2392-3709

Badanie okresowe nr 93

Rada Programowa:

Elżbieta Adamowicz (przewodnicząca), Joanna Klimkowska (sekretarz),
Marco Malgarini, Gernot Nerb, Ataman Ozyildirim, Janusz Stacewicz, István János Tóth

Komitet Redakcyjny i adres redakcji:

Konrad Walczyk (redaktor naczelny)
Katarzyna Majchrzak
Agnieszka Danelczyk

ul. Madalińskiego 6/8, 02-513 Warszawa
www.sgh.waw.pl/irg

Wydawnictwo:

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie
al. Niepodległości 162, 02-554 Warszawa

Publikacja została zrecenzowana zgodnie z wytycznymi MNiSW

Wersja elektroniczna czasopisma jest wersją pierwotną

©Copyright by Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Warszawa 2017

Wszelkie prawa zastrzeżone. All rights reserved.

ISSN 2392-3709

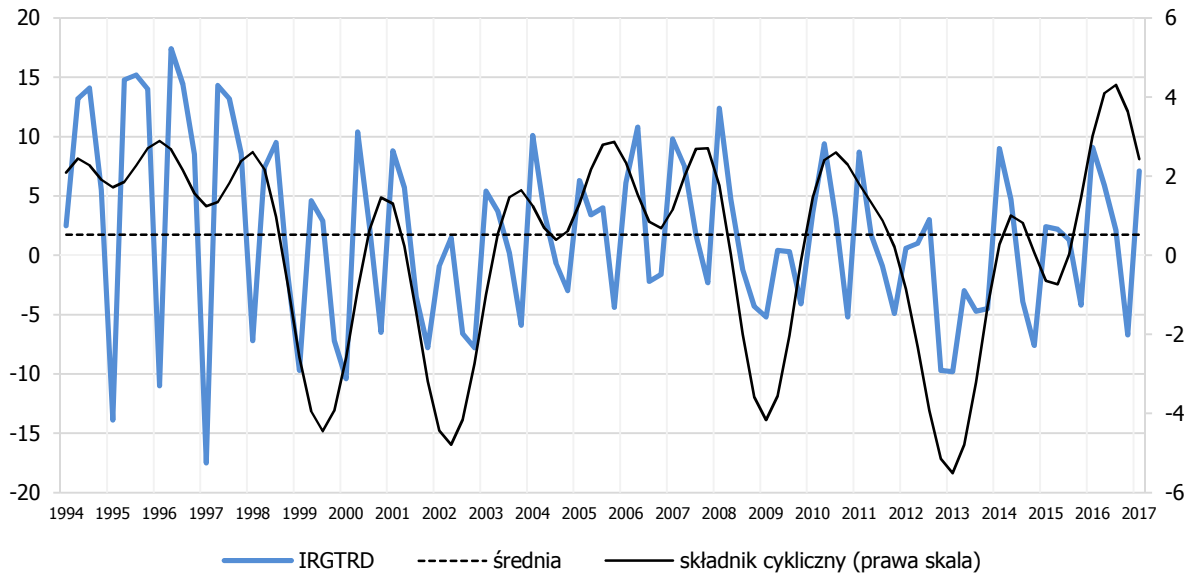
Nr rej. PR 18397

Informacje zawarte w niniejszym biuletynie oparte są na wynikach ankietowego badania koniunktury w handlu, przeprowadzonego przez IRG SGH po raz 93. W badaniu uczestniczyło 130 przedsiębiorstw. Metoda badawcza koniunktury opisana jest na stronie: <http://kolegia.sgh.waw.pl/pl/KAE/struktura/IRG/koniunktura/Strony/metody.aspx>.

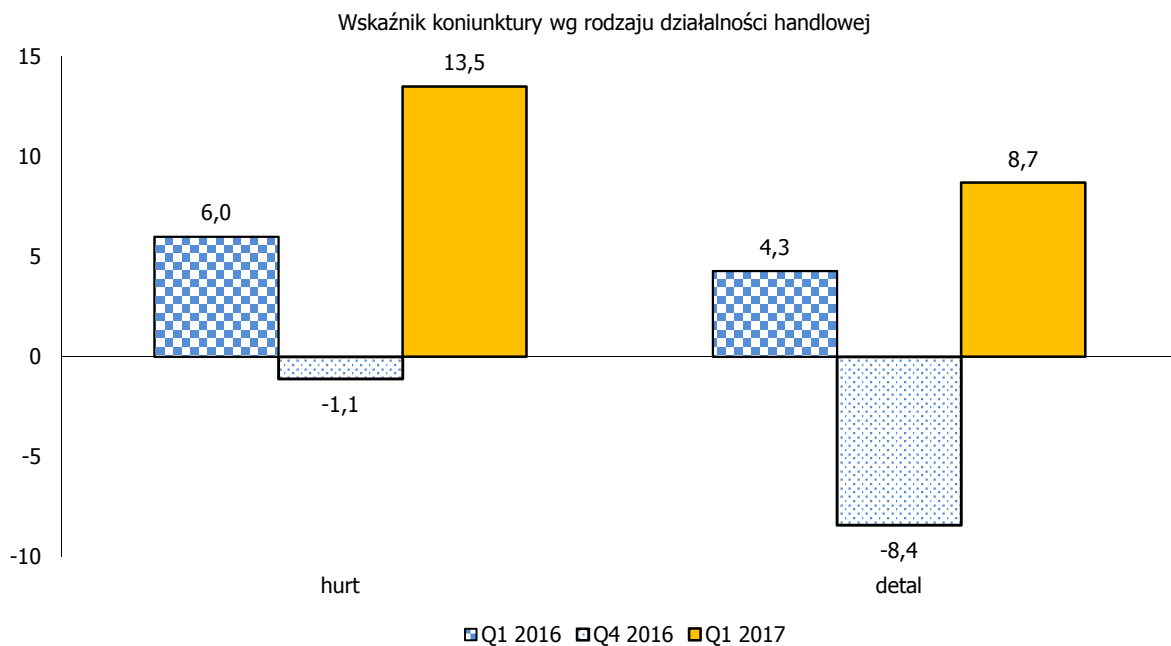
SPIS TREŚCI

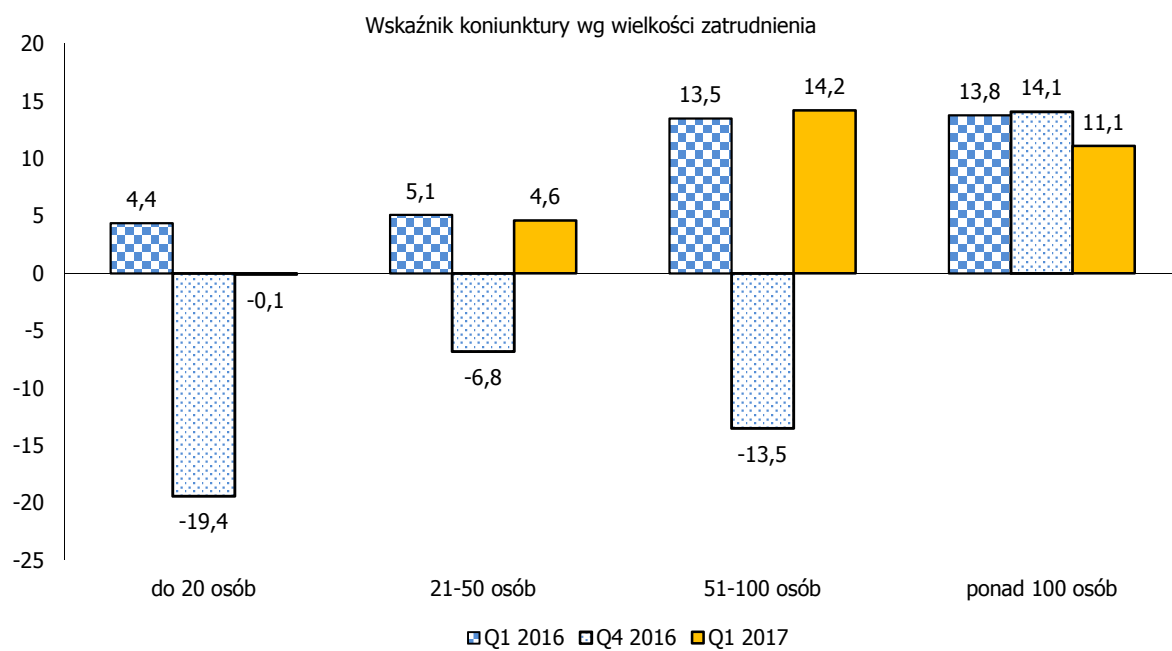
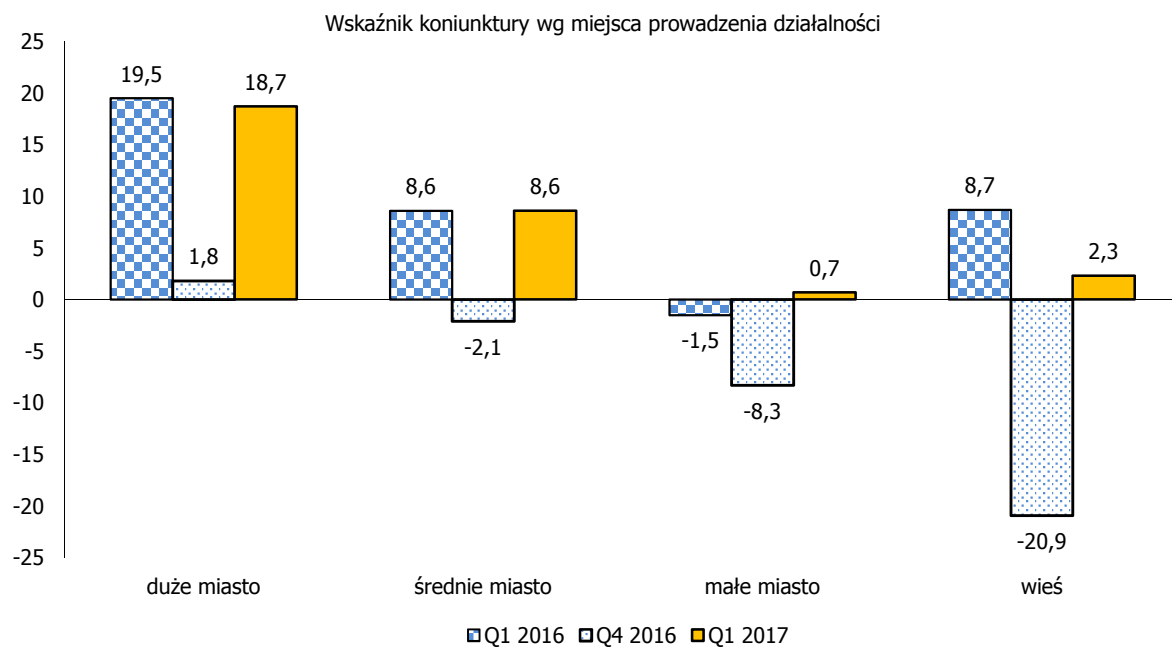
I.	WSKAŹNIK KONIUNKTURY	4
II.	WYNIKI BADANIA I WNIOSKI	6
	1. Wnioski ogólne	6
	2. Wyniki szczegółowe	9
	SYTUACJA PRZEDSIĘBIORSTWA	9
	SYTUACJA FINANSOWA	11
	ZAPASY	13
	ZAKUPY OD DOSTAWCÓW KRAJOWYCH	15
	ZAKUPY OD DOSTAWCÓW ZAGRANICZNYCH	17
	ZATRUDNIENIE	19
	KONKURENCJA MIĘDZY PRZEDSIĘBIORSTWAMI HANDLOWYMI	21
	WOLUMEN SPRZEDAŻY	23
	POWIERZCHNIA MAGAZYNOWA	25
	OGÓLNA SYTUACJA PRZEDSIĘBIORSTWA	27
	CENY TOWARÓW	29
	CZYNNIKI OGRANICZAJĄCE POPRAWĘ SYTUACJI PRZEDSIĘBIORSTWA	29
III.	SUMMARY	30
IV.	KONIUNKTURA W HANDLU W 2016 r.	31

I. WSKAŹNIK KONIUNKTURY

składowe salda	Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	Q1 2017
1. wolumen sprzedaży - przewidywania	4,2	13,7	8,7	-7,1	12,1
2. zakupy towarów od dostawców krajowych i zagranicznych - przewidywania	-2,6	-2,6	-1,4	-16,8	-4,5
3. zapasy - stan	-25,7	-6,6	0,9	-3,8	-15,2
wskaźnik koniunktury (IRGTRD): $(1+2-3)/3$	9,1	5,9	2,1	-6,7	7,1

II. WYNIKI BADANIA I WNIOSKI

1. Wnioski ogólne

1. Koniunktura w handlu w I kwartale 2017 r. uległa poprawie. Wartość wskaźnika koniunktury IRG SGH (IRGTRD) zwiększyła się o 13,8 punktu i obecnie wynosi 7,1 pkt. Jest niższa od poziomu odnotowanego przed rokiem (o 2,0 punkty), lecz wyższa od średniej dla pierwszego kwartału z ostatnich dziesięciu lat (wynosi ona +4,1 pkt.).

2. W przekroju według wielkości przedsiębiorstwa, mierzonej liczbą zatrudnionych, odnotowano wzrost wartości wskaźnika w trzech z czterech badanych grup przedsiębiorstw; największy, o 27,7 pkt., w grupie przedsiębiorstw zatrudniających od 51 do 100 osób, a najniższy, o 11,4 pkt. w grupie przedsiębiorstw zatrudniających od 21 do 50 pracowników. Co prawda w grupie dużych przedsiębiorstw zatrudniających powyżej 100 pracowników nastąpił w ciągu kwartału spadek wartości wskaźnika (o 3,0 pkt), to pomimo tego pozostał on na dodatnim poziomie (11,1 pkt).

3. Poprawę koniunktury zanotowano we wszystkich grupach przedsiębiorstw wyróżnianych wg profilu sprzedaży. Największy wzrost wartości wskaźnika zarejestrowano w przedsiębiorstwach zajmujących się sprzedażą detaliczną (z -8,4 pkt. do +8,7 pkt.). W przypadku przedsiębiorstw zajmujących się sprzedażą we wszystkich formach (detaliczną, hurtową i mieszaną) odnotowano wzrost o 7,8 pkt. (z -3,5 pkt. do +4,3 pkt.). Dla przedsiębiorstw prowadzących działalność hurtową wartość wskaźnika podwyższyła się w ciągu kwartału o 14,6 pkt. do poziomu +13,5 pkt.

4. Poprawę koniunktury zaobserwowano również we wszystkich grupach przedsiębiorstw wyróżnianych z uwagi na miejsce prowadzenia działalności. Największy wzrost wskaźnika zarejestrowano w przedsiębiorstwach działających we wsiach (z -20,9 pkt. do +2,3 pkt) i dużych miastach (z +1,8 pkt do +18,7 pkt.). Była to zarazem grupa, dla której odnotowano najwyższą wartość wskaźnika w badanym kwartale. Najniższą wartość wskaźnika koniunktury (w wysokości +0,7 pkt.) zanotowano dla przedsiębiorstw prowadzących sprzedaż w małych miasteczkach.

5. Wartość ogólnego wskaźnika koniunktury w handlu wzrosła. Spadły jednak wartości sald odpowiedzi na pytania dotyczące: zmian ogólnej sytuacji, zmian sytuacji finansowej przedsiębiorstw handlowych, zapasów, zakupów od dostawców krajowych i zagranicznych oraz ilości sprzedawanych towarów. Ankietowani ocenili ogólną kondycję swoich przedsiębiorstw jako słabą. Przewidywania dotyczące rozwoju ogólnej sytuacji w najbliższych 6 miesiącach są jednak optymistyczne.

6. Od początku badań koniunktury w handlu, prowadzonych przez IRG SGH, trzy czynniki niezmiennie ograniczają poprawę sytuacji przedsiębiorstw handlowych: konkurencja, wysokie koszty zatrudnienia pracowników i niedostateczny popyt. Tak też było w mijającym kwartale. W porównaniu z IV kwartałem 2016 r. zwiększył się odsetek przedsiębiorstw wskazujących te trzy czynniki za główną przeszkodę w rozwoju działalności, odpowiednio: z 72,1% do 73,0%, z 62,5% do 66,7% oraz z 52,5% do 56,5%. Na kolejnych miejscach uplasowały się: zbyt mała powierzchnia sprzedaży, ograniczona możliwość uzyskania kredytów oraz niedostateczna podaż sprzedawanych towarów.

7. Wartość salda odpowiedzi na pytanie dotyczące zmiany ogólnej sytuacji przedsiębiorstw handlowych zmniejszyła się w stosunku do IV kwartału 2016 r. o 18,7 pkt., osiągając poziom -29,1 pkt. Jest ona niższa niż w analogicznym okresie ubiegłego roku (-21,5 pkt. w I kwartale 2016 r.). Przewidywania dotyczące najbliższych kilku miesięcy są jednak optymistyczne; przedsiębiorstwa spodziewają się poprawy swojej ogólnej sytuacji.

8. Ocena ogólnej sytuacji przedsiębiorstw handlowych powiązana jest z oceną ich sytuacji finansowej. Wartość salda odpowiedzi na pytanie o zmianę sytuacji finansowej wyniosła -26,0 pkt i jest o 11,9 pkt. niższa niż kwartał wcześniej oraz o 7,0 pkt niższa od wartości z analogicznego okresu ubiegłego roku. Rozkład odpowiedzi jest następujący: 8,9% badanych przedsiębiorstw uznało, że względem IV kwartału 2016 r. ich sytuacja poprawiła się, 56,2% respondentów stwierdziło, że ich sytuacja nie uległa zmianie, natomiast 34,9% badanych odnotowało jej pogorszenie się. Podobnie jak w przypadku przewidywań dotyczących ogólnej sytuacji, przedsiębiorstwa handlowe spodziewają się jednak poprawy swojej sytuacji finansowej w najbliższych miesiącach.

9. Wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość zapasów obniżyła się w stosunku do minionego kwartału o 11,4 pkt. i wynosi -15,2 pkt. Jest jednak wyższa od wartości sprzed roku o 10,5 pkt. Złożył się nią następujący rozkład odpowiedzi: 13,5% badanych przedsiębiorstw uznało, że ich zapasy się zwiększyły, 57,8% nie zadeklarowało żadnych zmian w ich poziomie, a 28,7% respondentów stwierdziło ich zmniejszenie się. Przewidywany jest spadek poziomu utrzymywanych zapasów w nadchodzących miesiącach, mniejszy od zanotowanego w styczniowym badaniu.

10. W ciągu ostatniego kwartału nastąpił spadek wartości salda odpowiedzi na pytanie o wielkość zakupów od dostawców krajowych, z -0,4 pkt. do -19,0 pkt. Wartość salda była nieco wyższa od zanotowanej w I kwartale 2016 r. (-22,4 pkt.). Prognozy na najbliższe miesiące są nadal negatywne – przedsiębiorstwa handlowe spodziewają się dalszego spadku zakupów od dostawców krajowych.

11. O 3,4 punktu zmniejszyła się w ciągu kwartału wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość zakupów od dostawców zagranicznych (z poziomu -15,2 pkt. do -18,6 pkt.). Wartość salda zanotowanego w analogicznym okresie ubiegłego roku była nieco wyższa i wynosiła -17,0 pkt. Na bieżące saldołożyły się następujące odpowiedzi: 5,5% respondentów w I kwartale 2017 r. zwiększyło – w porównaniu z IV kwartałem 2016 r. – zakupy od dostawców zagranicznych, 70,5% utrzymało je na dotychczasowym poziomie, natomiast 24,1 % zmniejszyło je. Zakupy od dostawców zagranicznych asymetrycznie reagują na zmiany koniunktury, tzn. maleją przy spadku koniunktury i powoli zmieniają się wraz z jej poprawą. Zdaniem przedsiębiorców, w kolejnych miesiącach sytuacja ulegnie nieznacznej poprawie (wartość salda prognostycznego pozostaje jednak ujemna i wynosi -8,7 pkt.).

12. Nieznacznie wzrosła (o 1,2 pkt.) wartość salda odpowiedzi na pytanie dotyczące wielkości zatrudnienia. Rok wcześniej osiągnęła ona poziom -18,4 pkt. Przedsiębiorstwa spodziewają się spadku zatrudnienia w nadchodzących miesiącach, lecz mniejszego od zanotowanego w omawianym badaniu.

13. W I kwartale 2017 r. w 35,9% przedsiębiorstw handlowych ceny wzrosły w porównaniu z IV kwartałem 2016 r. (w tym: w 10,7% o więcej procent, w 15,8% o tyle samo procent, a w 9,4% o mniej procent), w 59,0% ankietowanej grupy przedsiębiorców ceny nie zmieniły się, natomiast w 5,1% obniżyły się. Przedsiębiorstwa spodziewają się dalszego wzrostu cen w kolejnym kwartale.

14. Zmniejszył się wolumen sprzedawanych towarów (spadek wartości salda o 16,2 punktu). Wartość salda osiągnęła poziom -27,1 pkt., poniżej poziomu odnotowanego w analogicznym okresie ubiegłego roku (-22,5 pkt.). Na obecne saldołożyły się następujące odpowiedzi: 12,0% przedsiębiorstw handlowych uznało, że w I kwartale 2017 r. względem IV kwartału 2016 r. wolumen sprzedawanych przez nie towarów zwiększył się, 48,9% respondentów wskazało, iż utrzymał się on na tym samym poziomie, natomiast u 39,1% ankietowanych nastąpił spadek. Przedsiębiorstwa handlowe przewidują jednak wzrost wielkości sprzedaży w najbliższym kwartale.

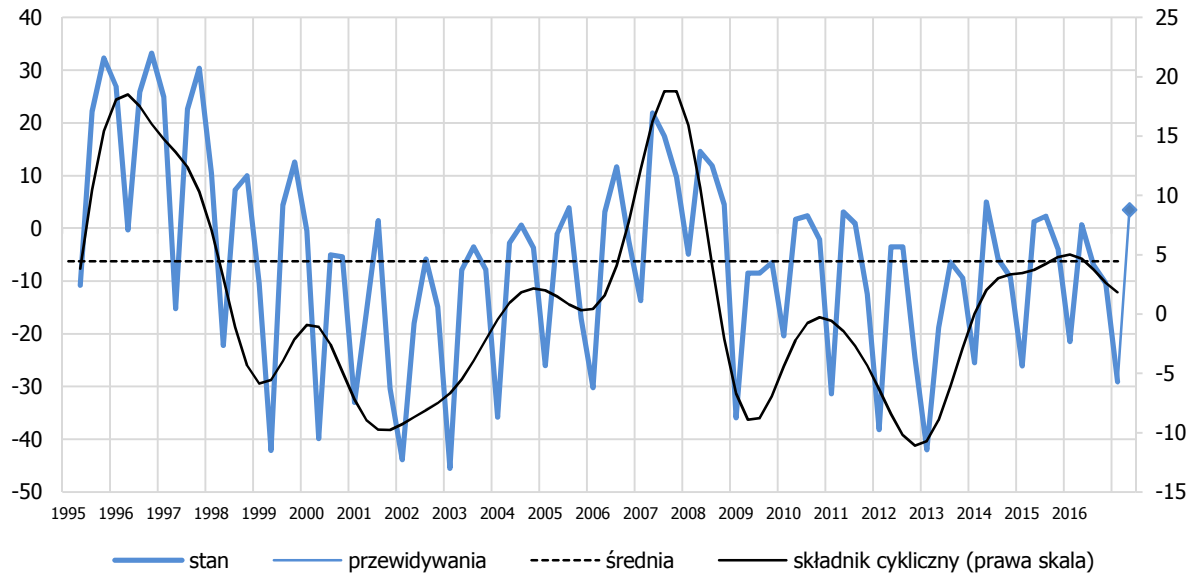
15. Wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość ogólnej powierzchni magazynowej zwiększyła się w ciągu kwartału, osiągając wartość +1,7 pkt. Jest ona wyższa niż rok wcześniej o 3,9 pkt. Prognozy są jednak pesymistyczne – przedsiębiorcy zamierzają zmniejszyć wielkość powierzchni magazynowej w kolejnych miesiącach.

16. Ogólna sytuacja przedsiębiorstw handlowych w I kwartale 2017 r. została przez nie oceniona jako słaba. Wartość salda odpowiedzi na to pytanie wyniosła -1,7 punktu. Rozkład salda odpowiedzi jest następujący: 22,0% badanych przedsiębiorstw uznało ogólną kondycję swojego przedsiębiorstwa za dobrą, 54,2% ankietowanych za średnią, natomiast 23,7% za słabą. Przedsiębiorstwa handlowe spodziewają się dalszego pogorszenia się swojej ogólnej sytuacji ekonomicznej w nadchodzącym okresie.

17. Od wielu lat na wysokim poziomie utrzymuje się dodatnia wartość salda odpowiedzi na pytanie dotyczące wzrostu konkurencji na rynku. W tej edycji badania spadła ona w stosunku do poprzedniego kwartału (o 1,9 punktu) i osiągnęła poziom +38,1 pkt. Rozkład odpowiedzi jest następujący: 38,5% ankietowanych przedsiębiorstw uznało, że w I kwartale 2017 r. względem IV kwartału 2016 r. konkurencja dla nich wzrosła, 61,1% nie zaobserwowało zmiany, a 0,4% respondentów stwierdziło, że konkurencja dla nich zmniejszyła się. Przedsiębiorstwa handlowe spodziewają się dalszego wzrostu zagrożenia ze strony konkurencji w najbliższych miesiącach.

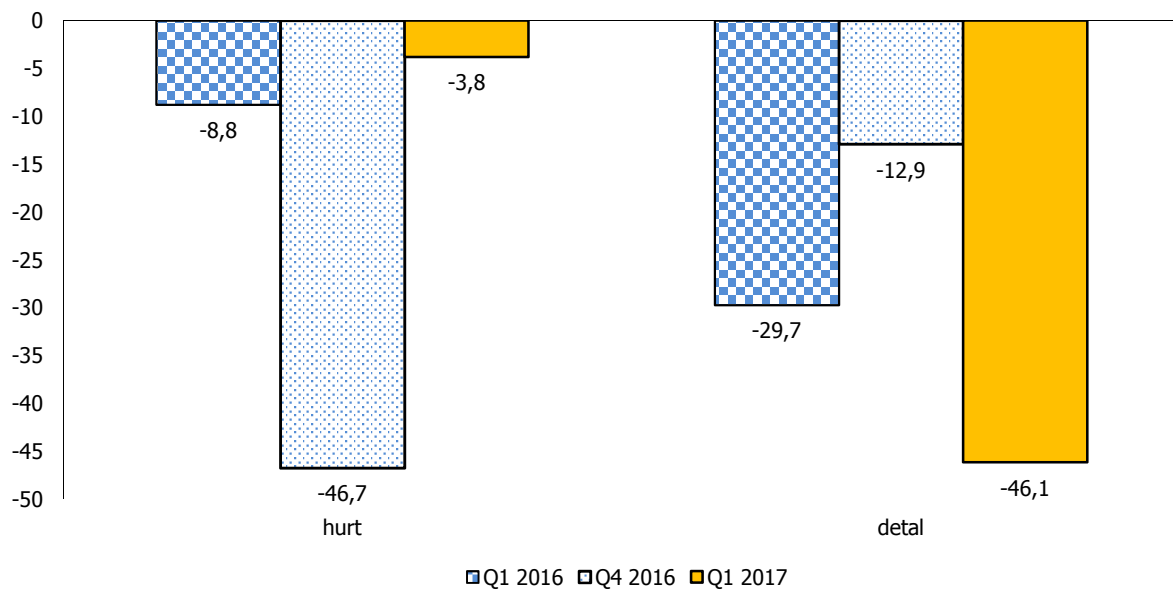
2. Wyniki szczegółowe

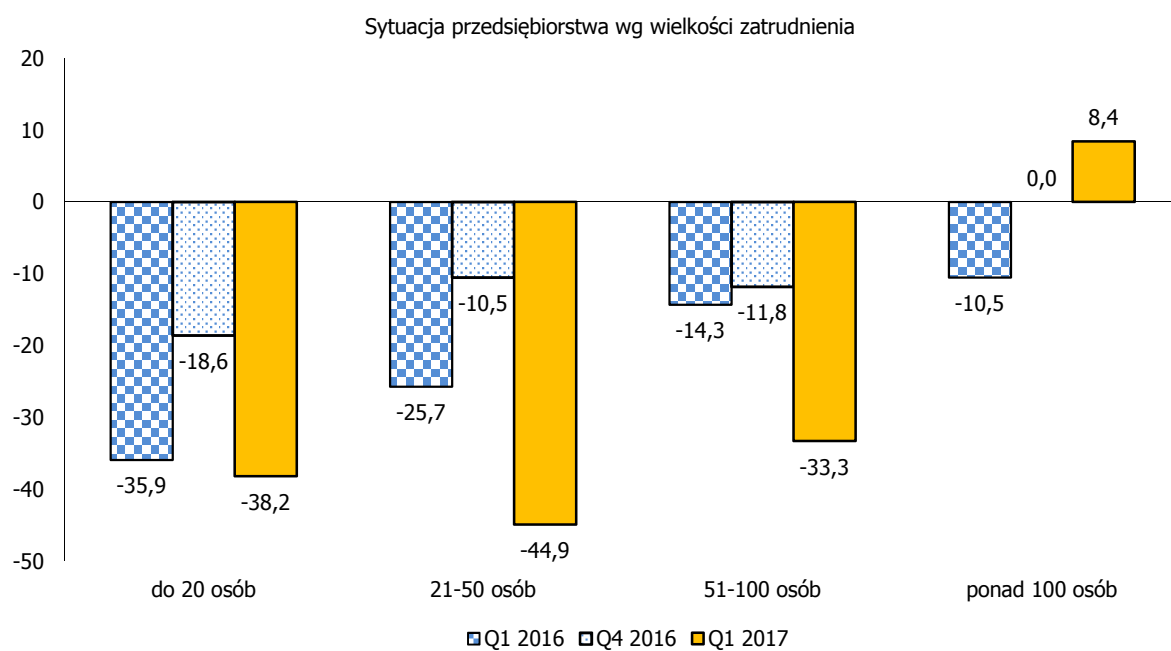
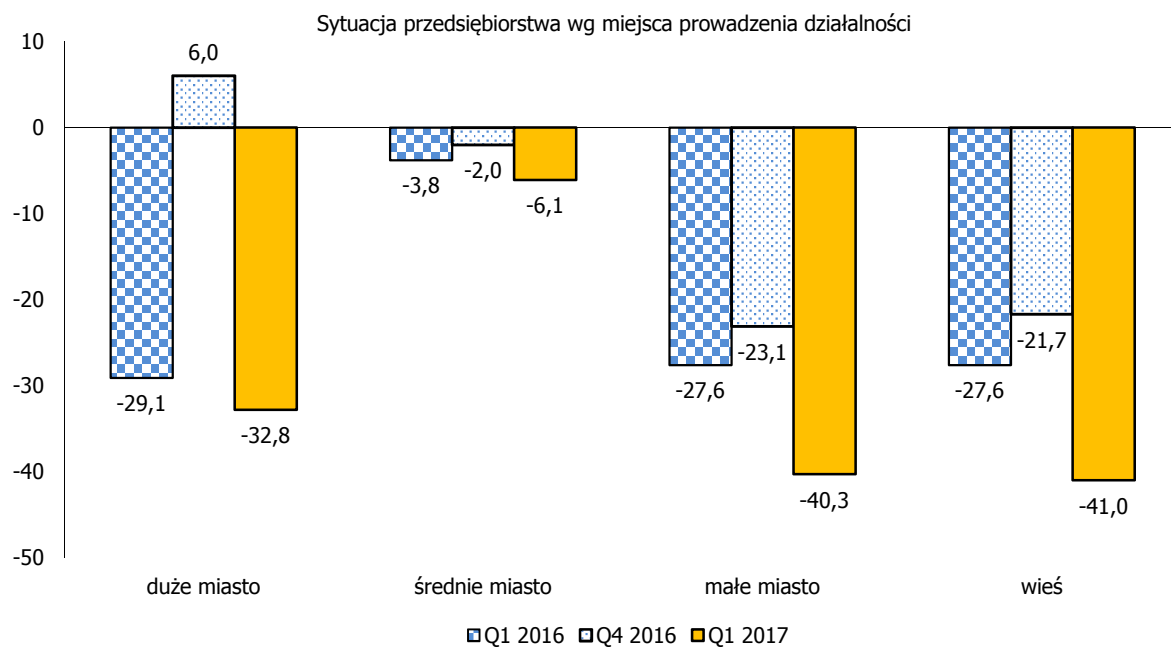
SYTUACJA PRZEDSIĘBIORSTWA

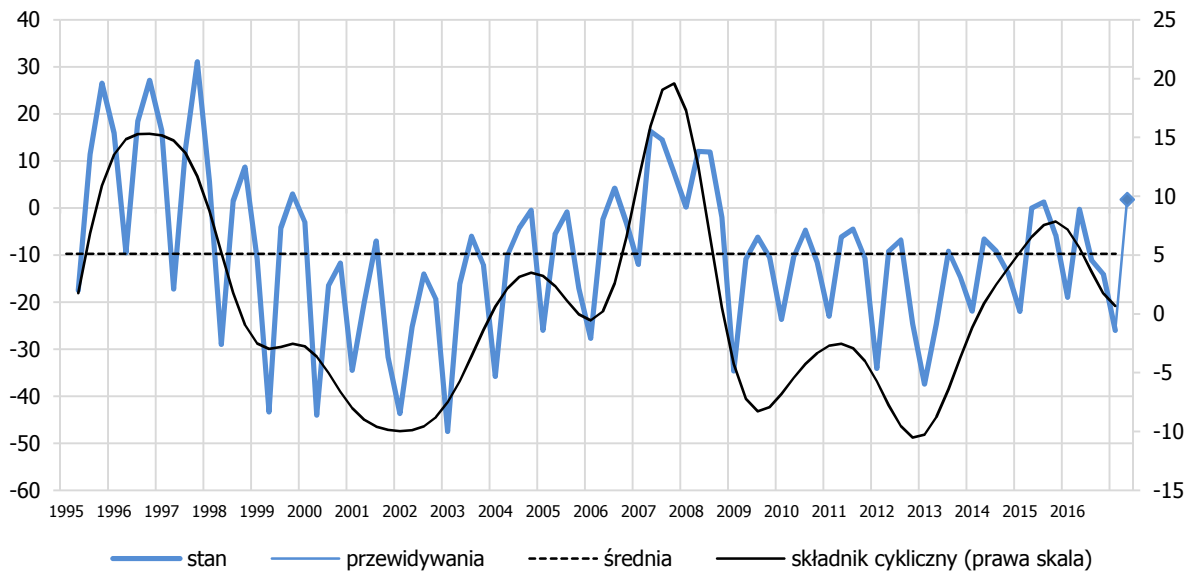
warianty odpowiedzi - odsetki	Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	Q1 2017	przewidywania
1. poprawa	13,4	19,5	14,9	13,8	7,6	24,8
2. brak zmiany	51,8	61,6	63,2	62,1	55,7	53,9
3. pogorszenie	34,9	18,8	21,9	24,2	36,7	21,3
saldo (1.-3.)	-21,5	0,7	-7,0	-10,4	-29,1	3,5

Sytuacja przedsiębiorstwa wg rodzaju działalności handlowej

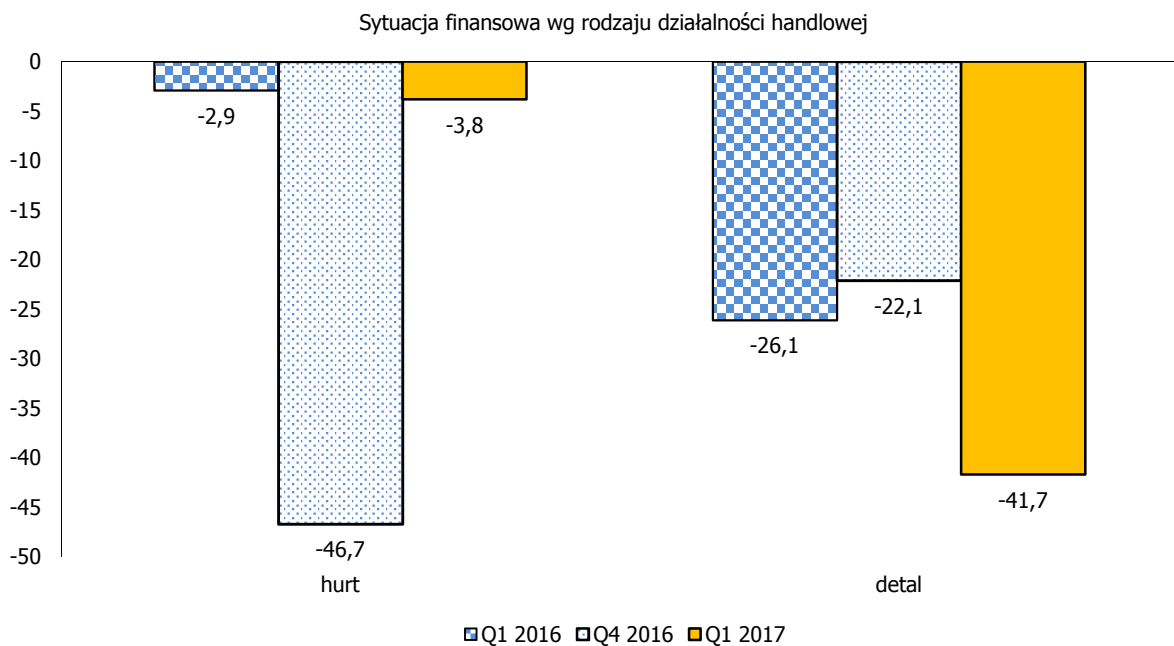

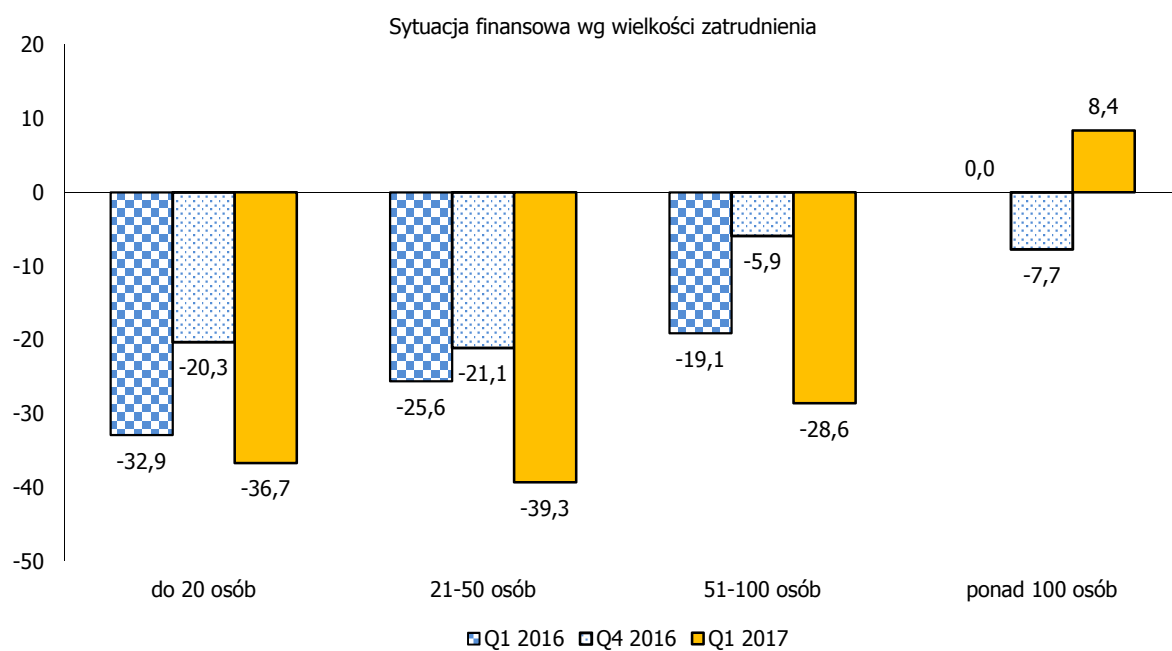
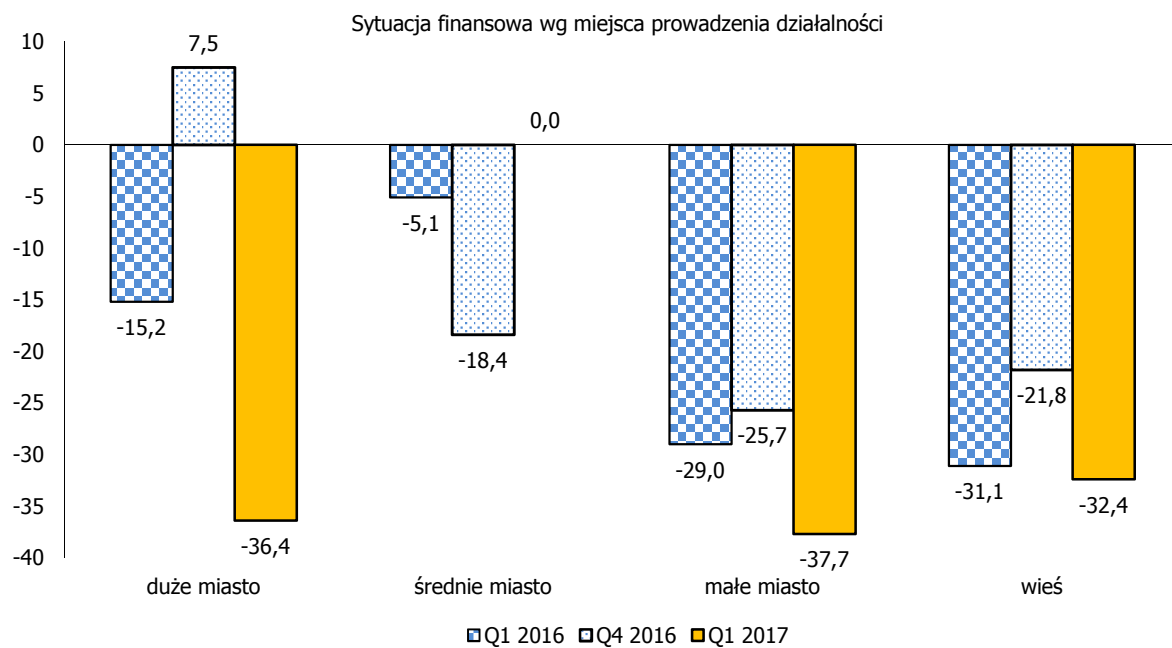

SYTUACJA FINANSOWA

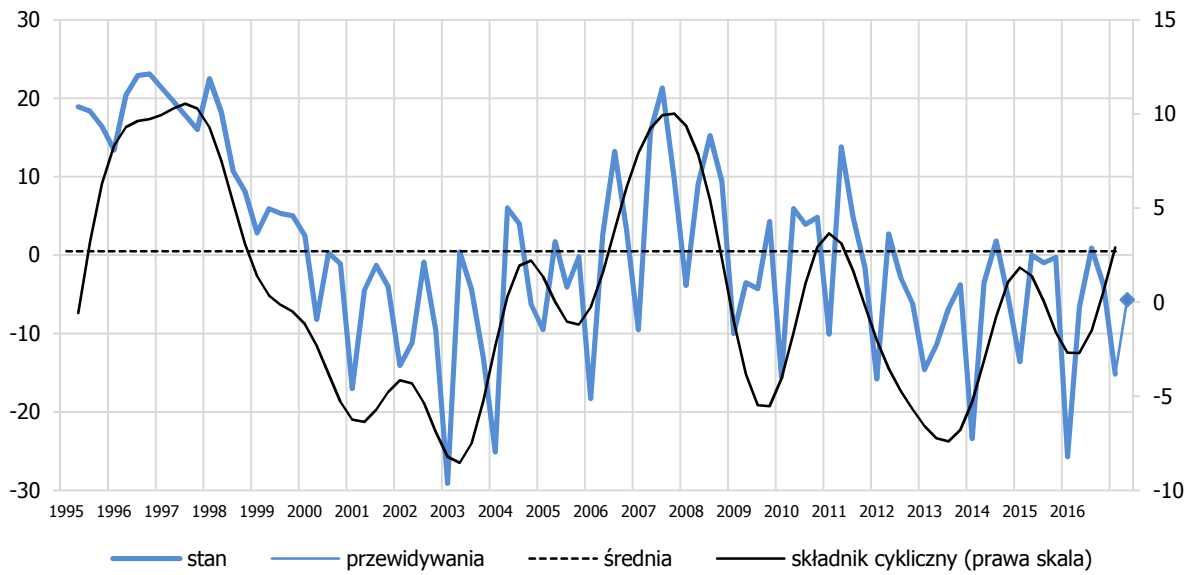

warianty odpowiedzi - odsetki	Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	Q1 2017	przewidywania
1. poprawa	11,6	20,3	11,6	9,2	8,9	23,7
2. brak zmiany	57,7	59,1	65,7	67,5	56,2	54,4
3. pogorszenie	30,6	20,6	22,7	23,3	34,9	21,9
saldo (1.-3.)	-19,0	-0,3	-11,1	-14,1	-26,0	1,8

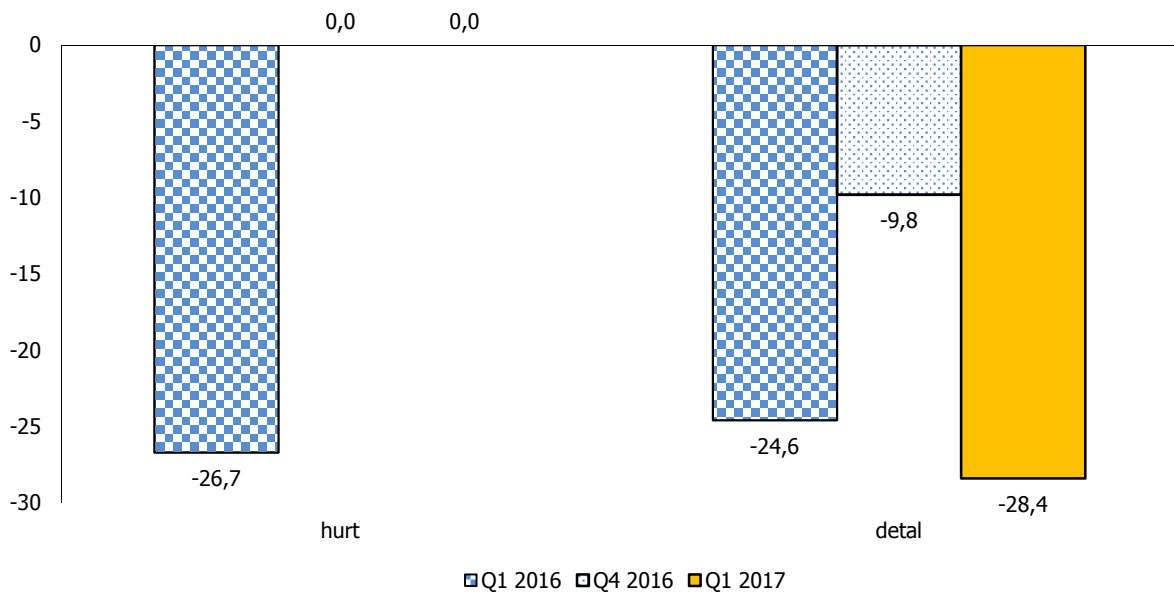

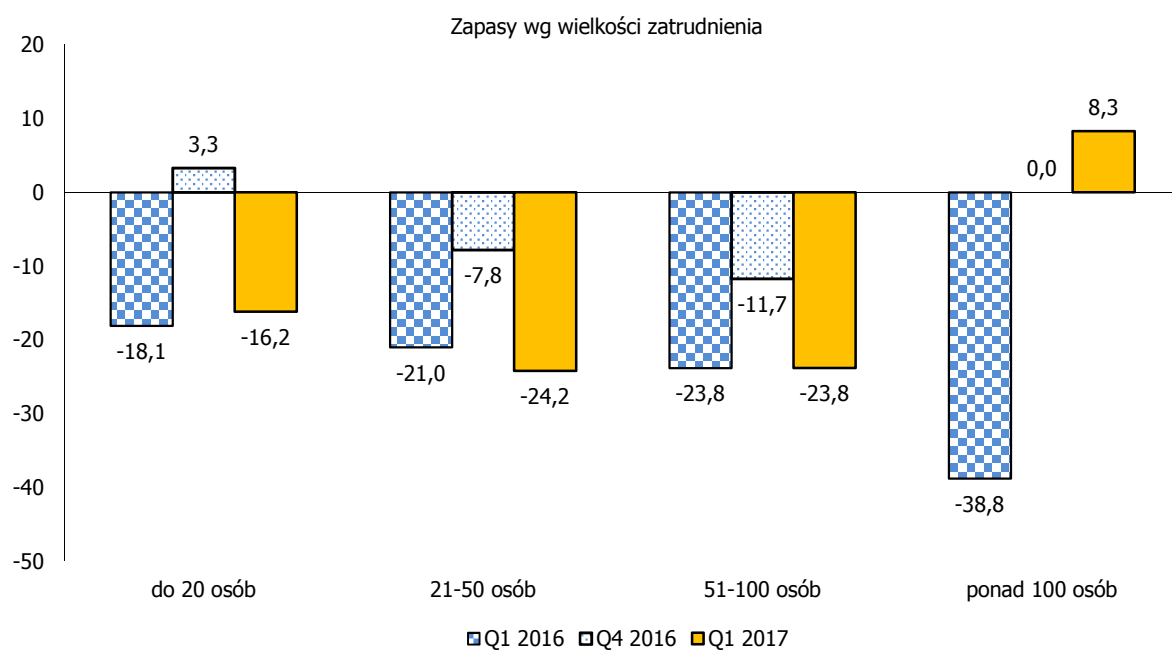
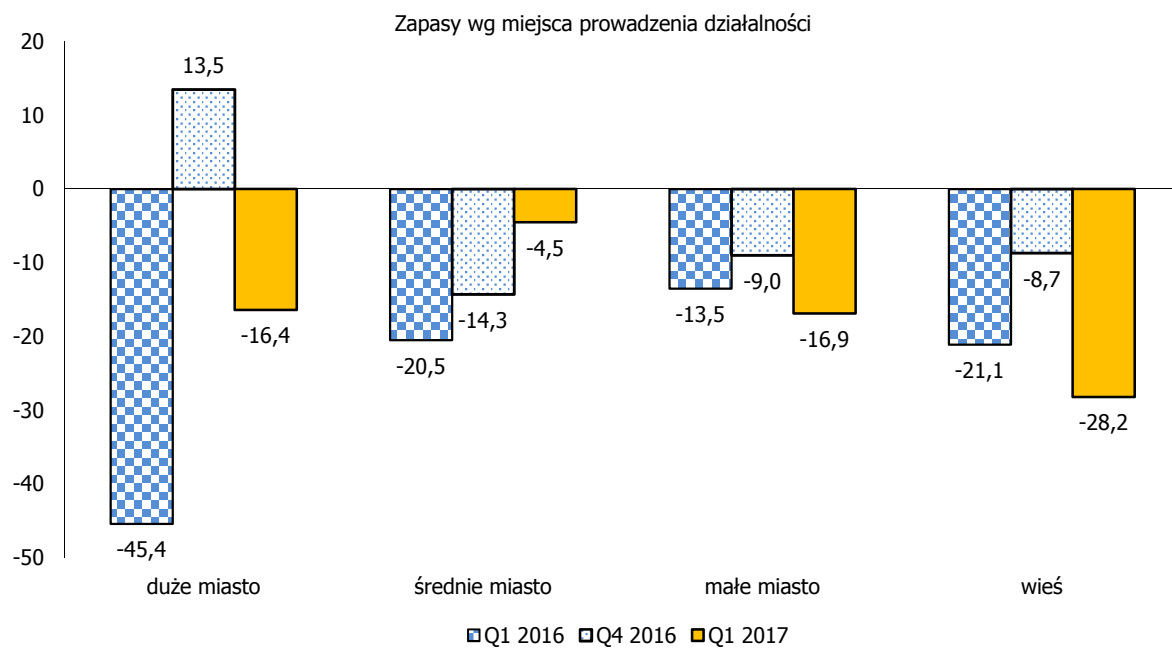
ZAPASY

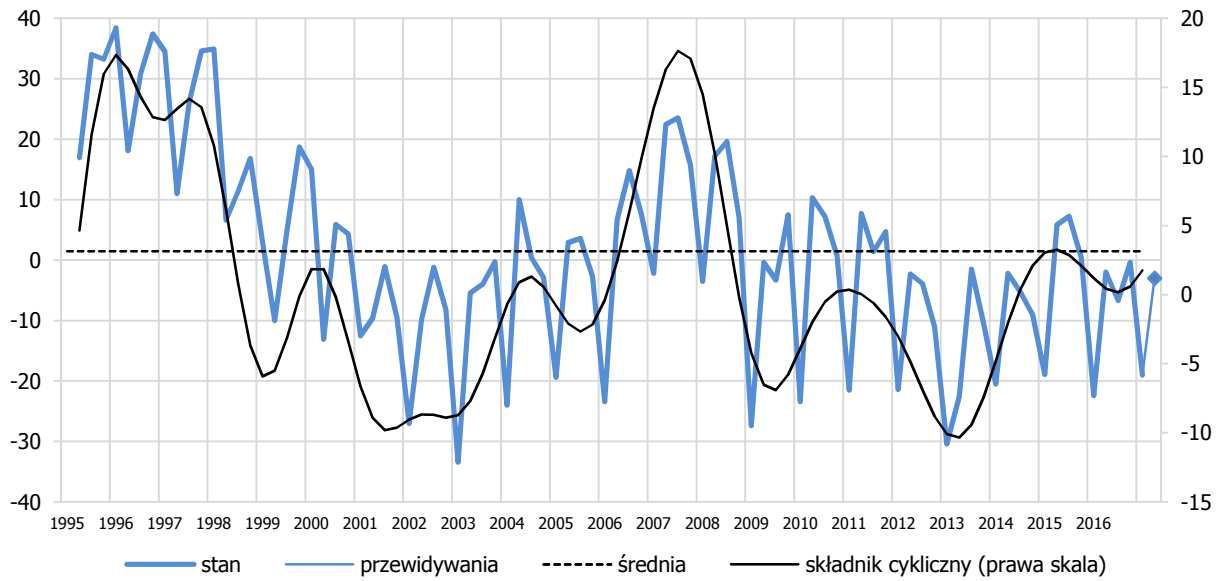
warianty odpowiedzi - odsetki	Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	Q1 2017	przewidywania
1. wzrost	9,0	14,0	15,8	17,9	13,5	18,0
2. brak zmiany	56,3	65,4	69,3	60,4	57,8	58,3
3. spadek	34,7	20,6	14,9	21,7	28,7	23,7
saldo (1.-3.)	-25,7	-6,6	0,9	-3,8	-15,2	-5,7

Zapasy wg rodzaju działalności handlowej

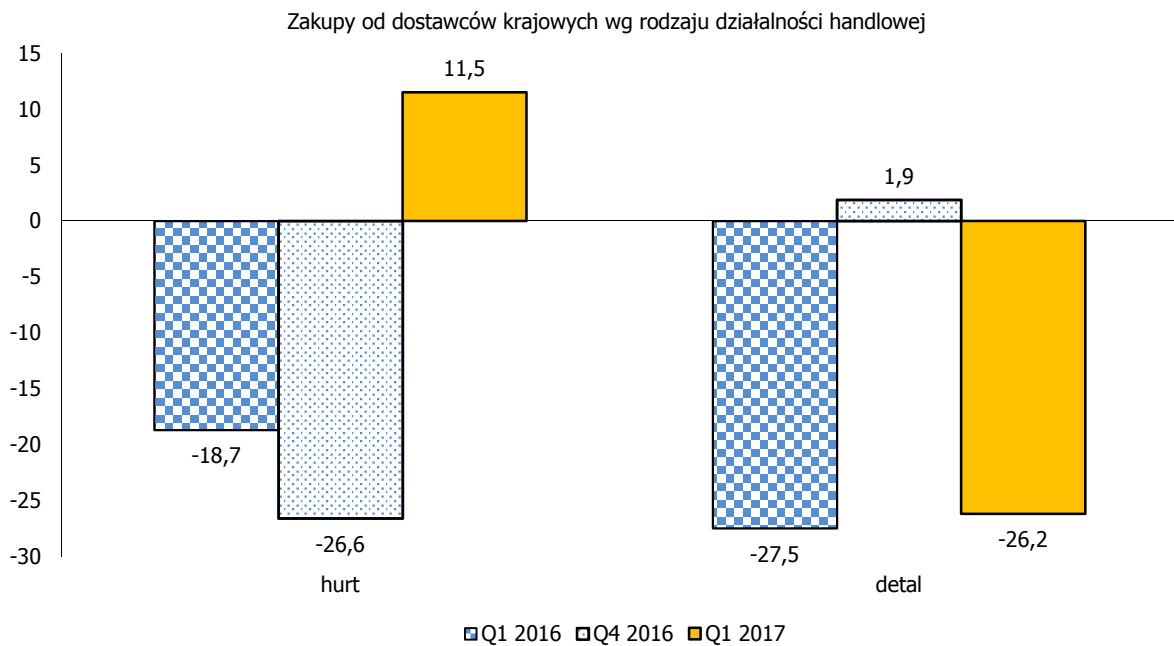

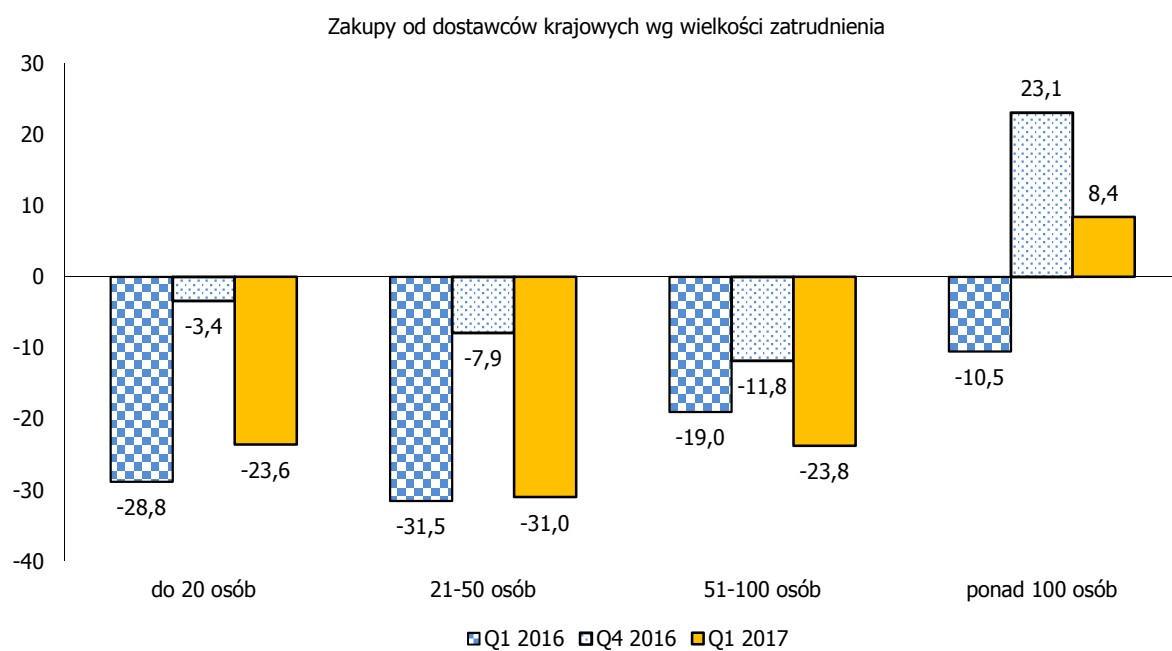
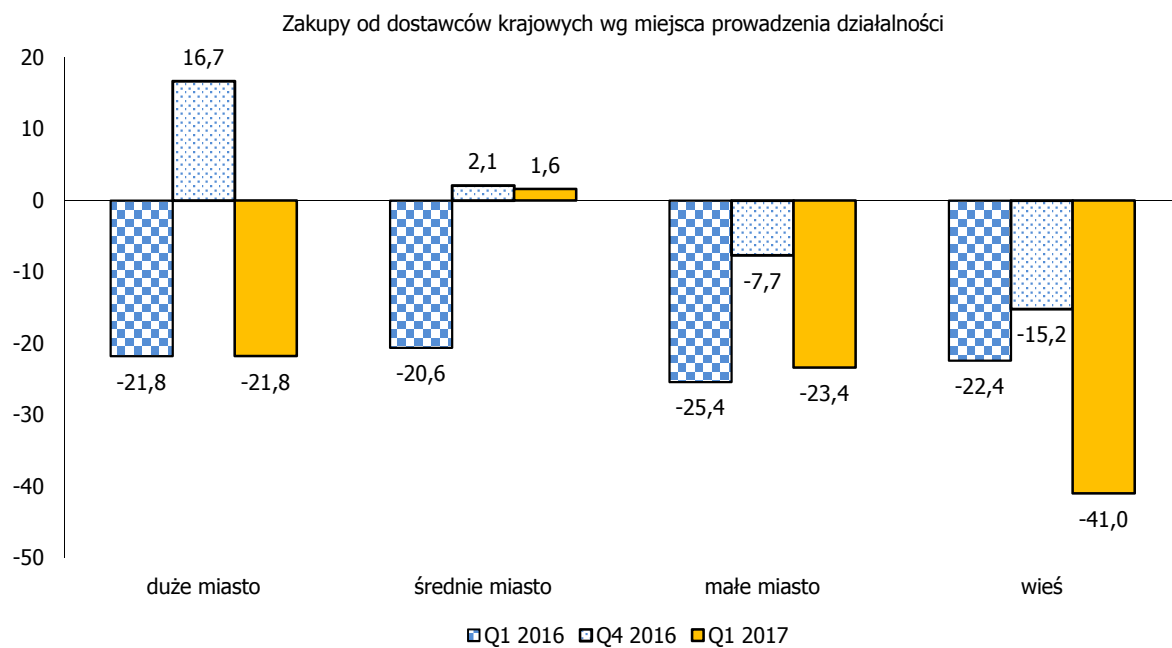

ZAKUPY OD DOSTAWCÓW KRAJOWYCH

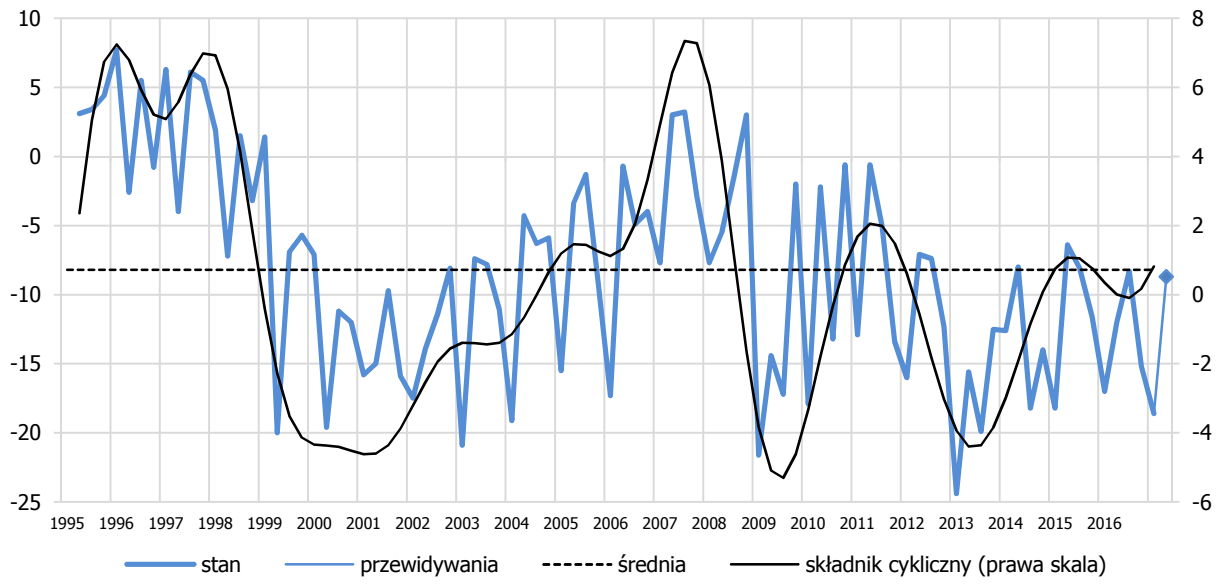

warianty odpowiedzi - odsetki	Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	Q1 2017	przewidywania
1. wzrost	10,7	18,6	14,6	20,5	8,4	15,6
2. brak zmiany	56,2	60,8	64,0	58,6	64,1	65,8
3. spadek	33,1	20,6	21,3	20,9	27,4	18,6
saldo (1.-3.)	-22,4	-2,0	-6,7	-0,4	-19,0	-3,0

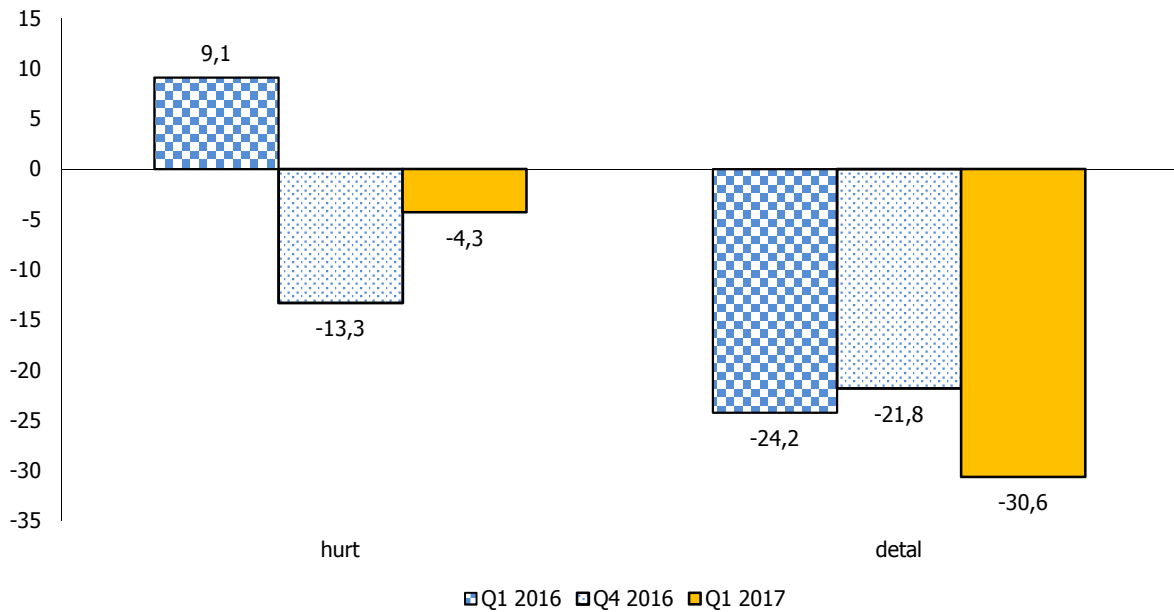

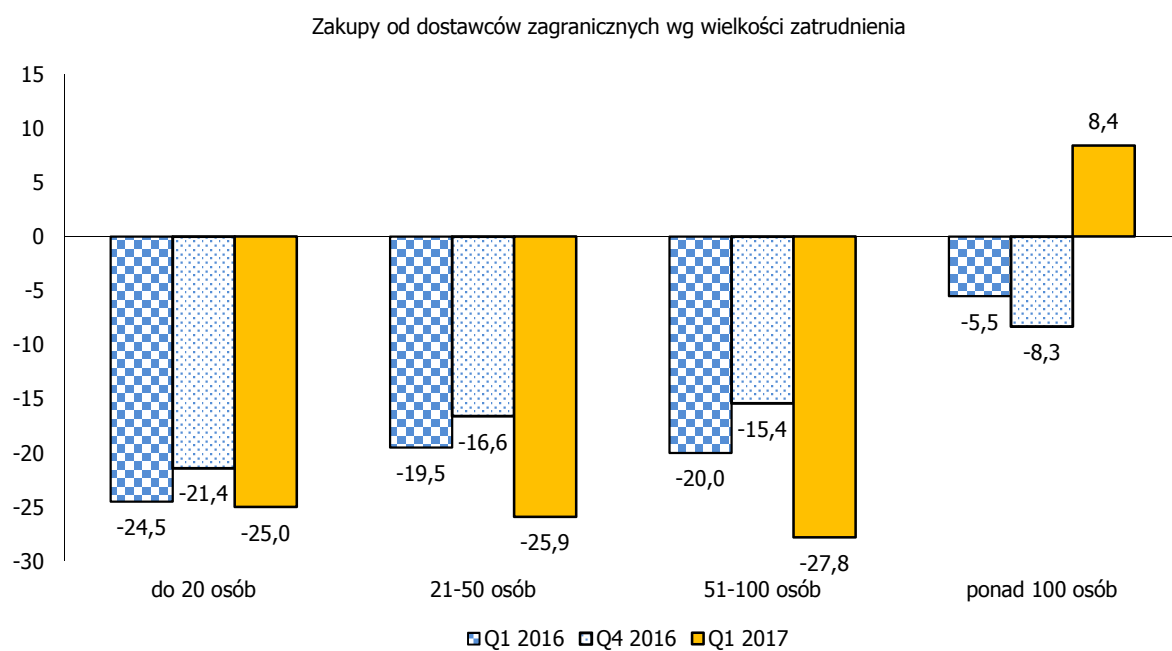
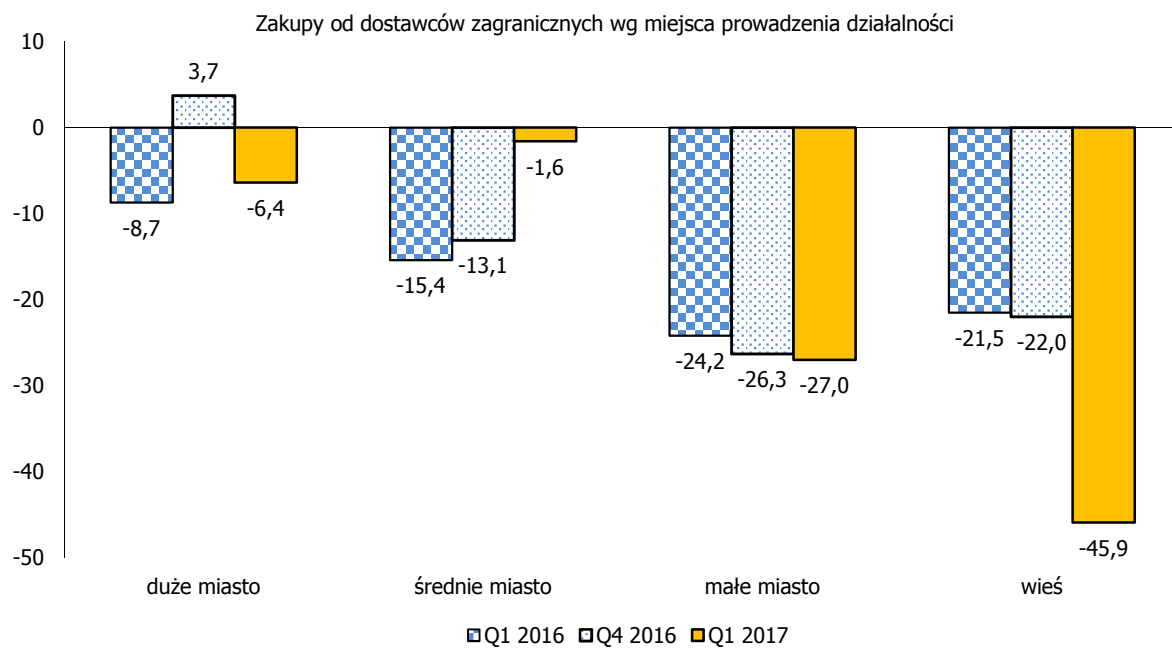
ZAKUPY OD DOSTAWCÓW ZAGRANICZNYCH

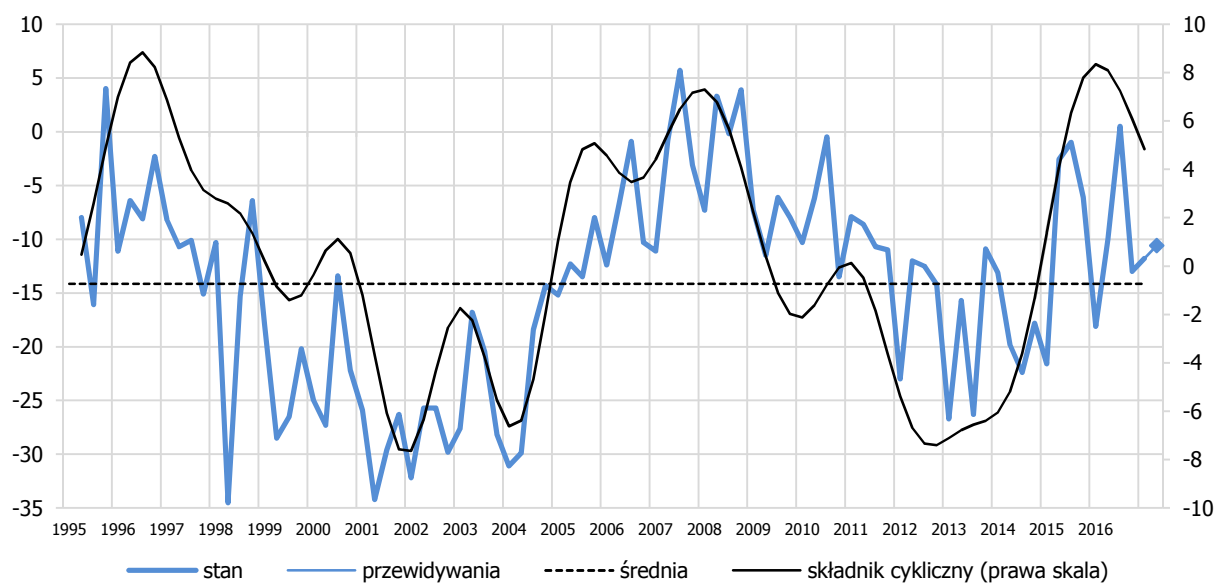
warianty odpowiedzi - odsetki	Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	Q1 2017	przewidywania
1. wzrost	5,3	9,2	9,1	6,5	5,5	8,7
2. brak zmiany	72,5	69,6	73,5	71,9	70,5	74,0
3. spadek	22,3	21,2	17,4	21,7	24,1	17,4
saldo (1.-3.)	-17,0	-12,0	-8,3	-15,2	-18,6	-8,7

Zakupy od dostawców zagranicznych wg rodzaju działalności handlowej

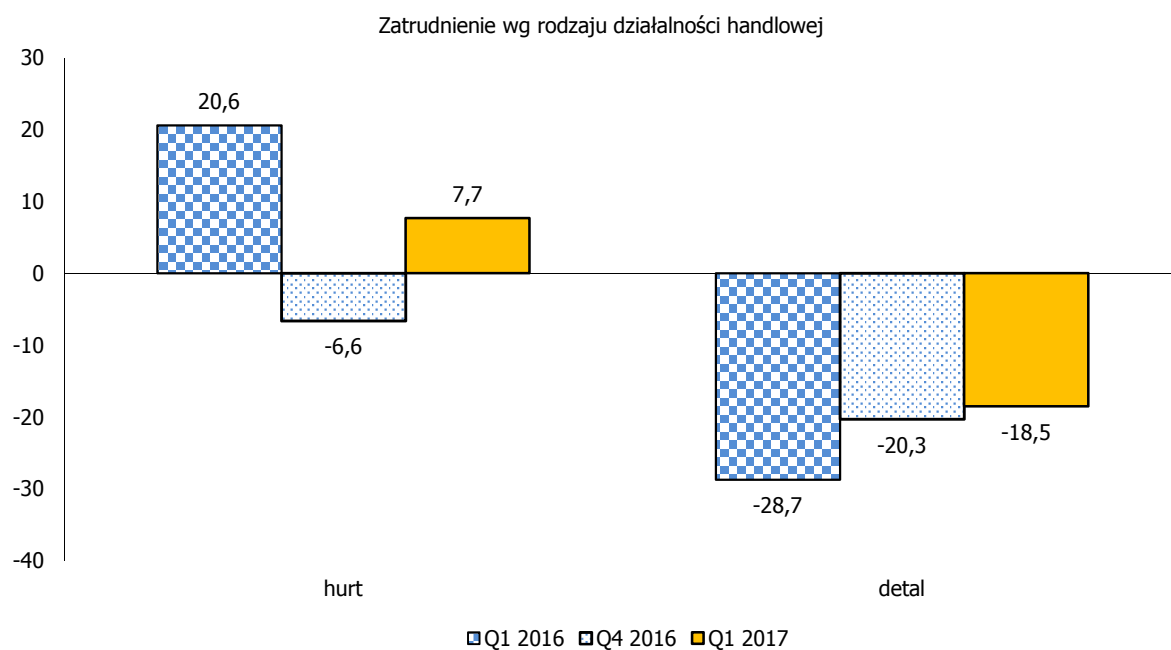

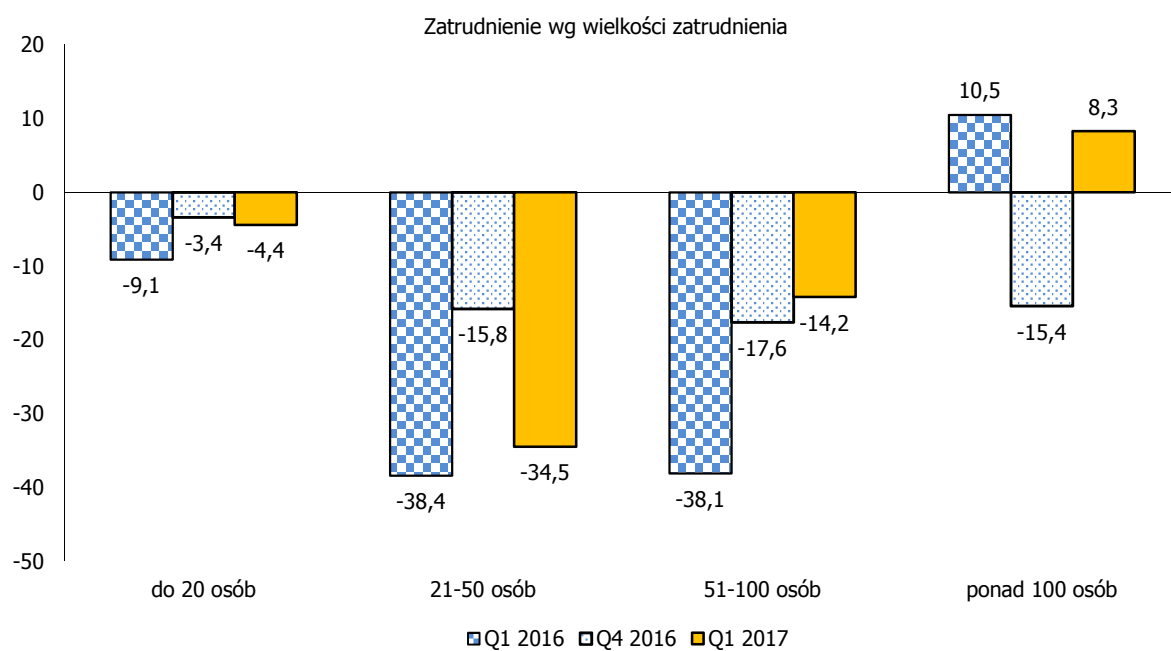
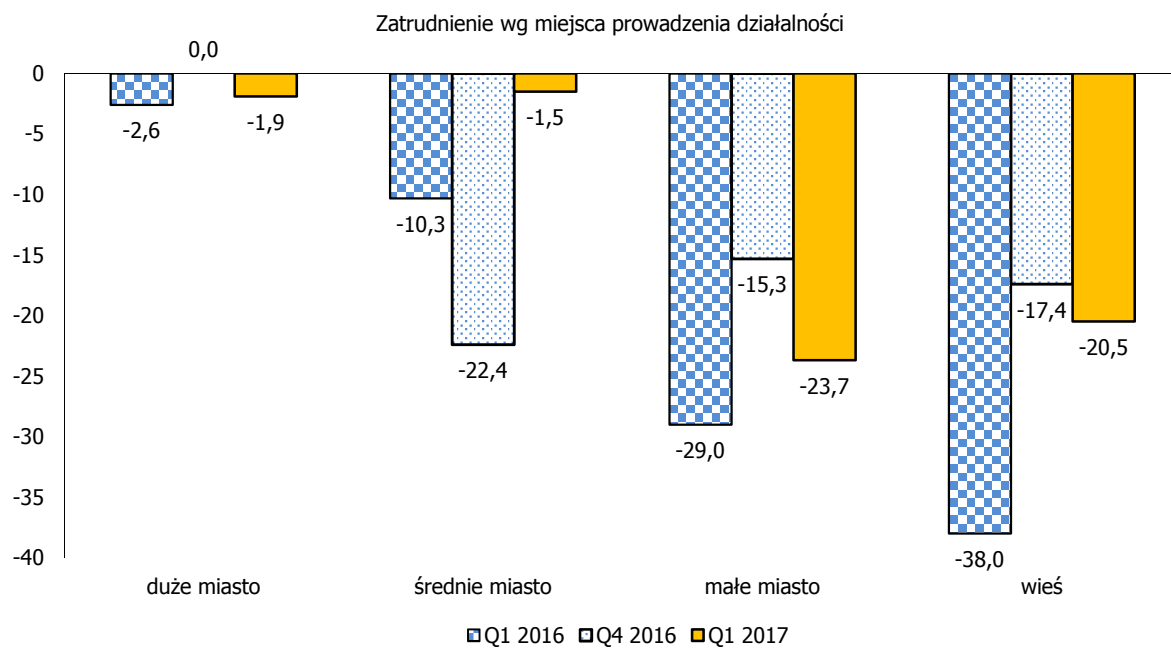

ZATRUDNIENIE

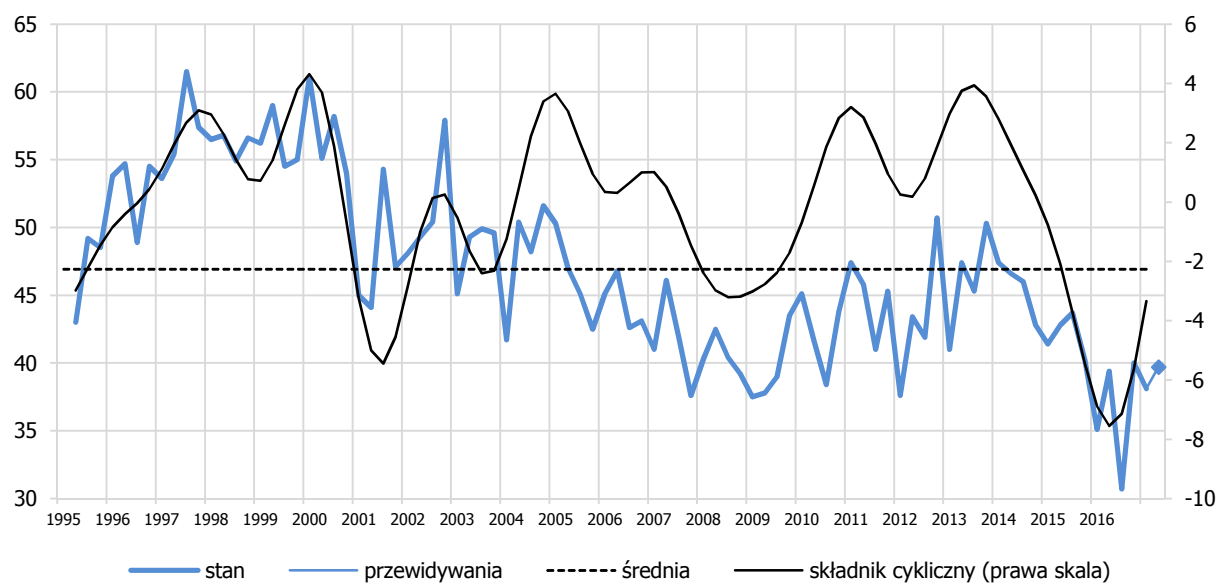

warianty odpowiedzi - odsetki	Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	Q1 2017	przewidywania
1. wzrost	11,3	9,3	12,7	7,9	5,1	7,7
2. brak zmiany	59,0	71,4	75,1	71,1	78,0	74,0
3. spadek	29,7	19,3	12,2	20,9	16,9	18,3
saldo (1.-3.)	-18,1	-10,0	0,5	-13,0	-11,8	-10,6

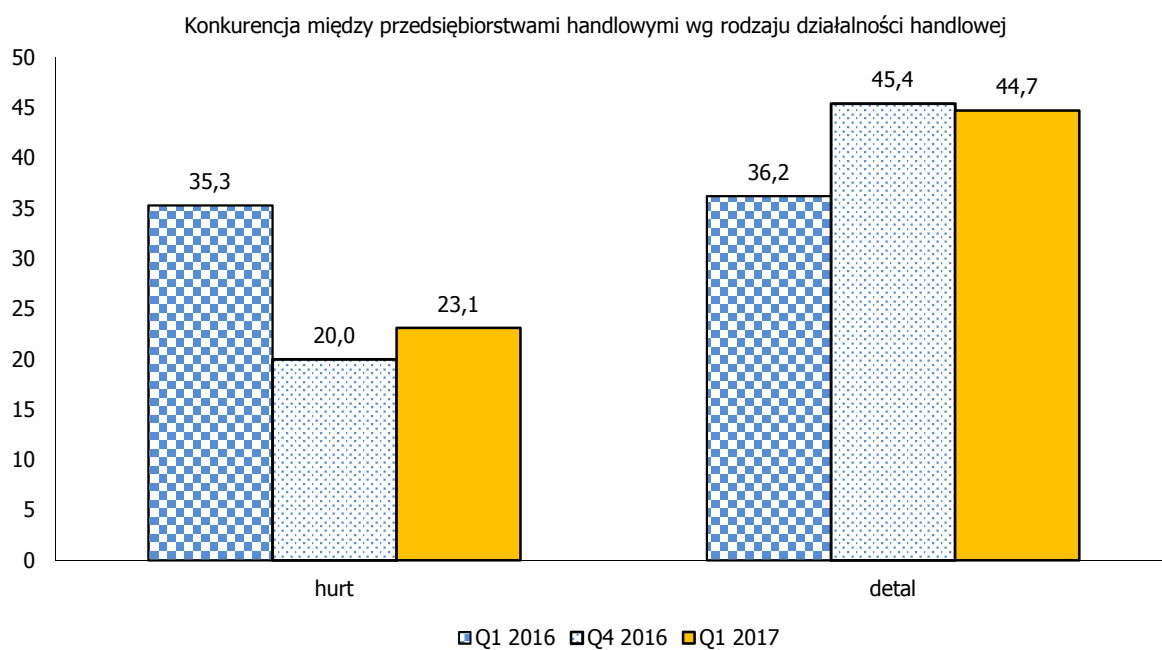

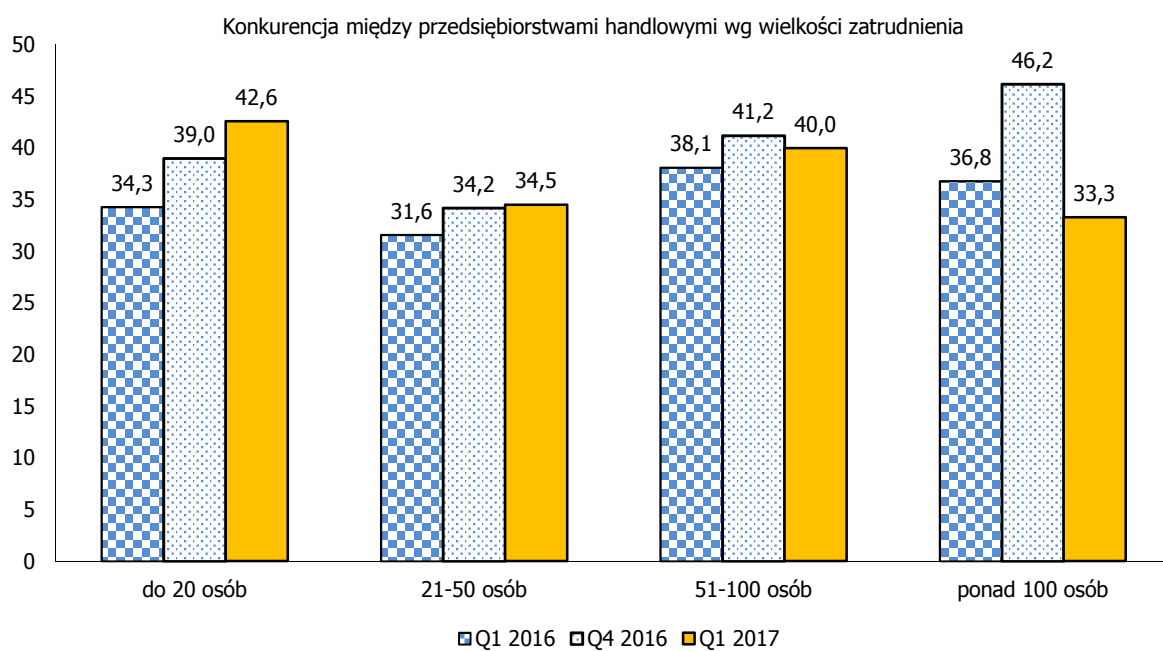
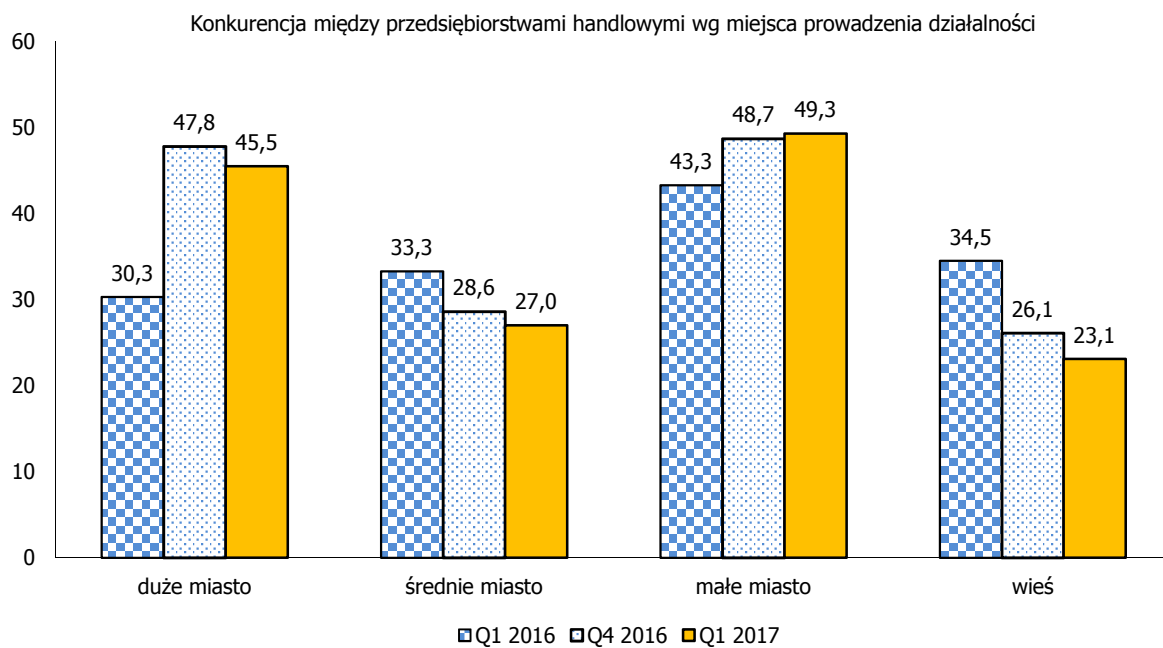

KONKURENCJA POMIĘDZY PRZEDSIĘBIORSTWAMI HANDLOWYMI

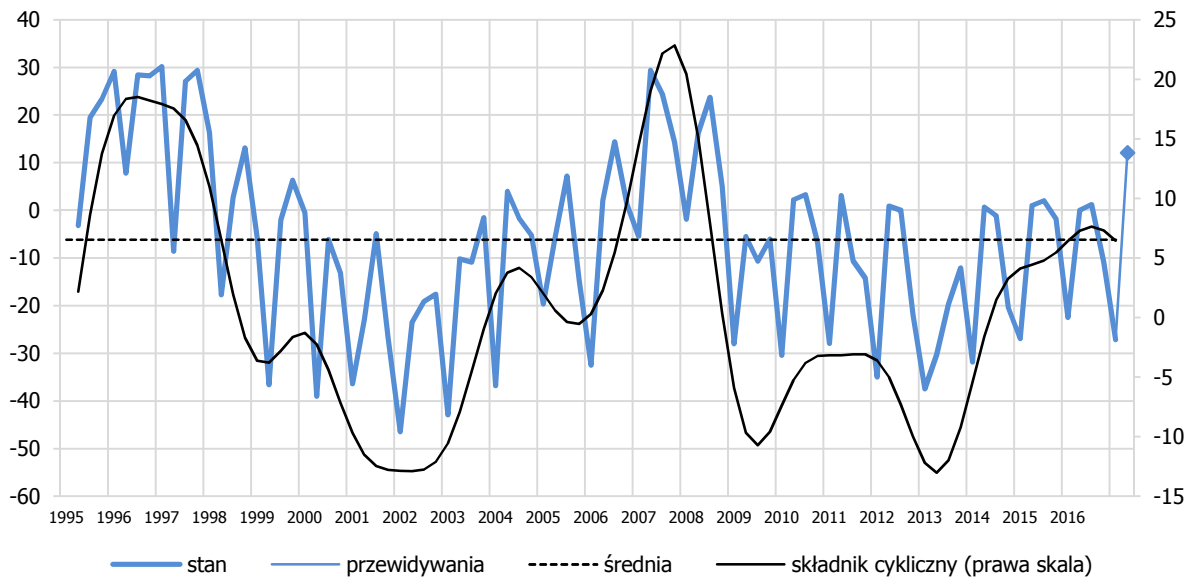

warianty odpowiedzi - odsetki	Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	Q1 2017	przewidywania
1. wzrost	36,2	40,1	33,2	41,3	38,5	40,6
2. brak zmiany	62,8	59,2	64,3	57,5	61,1	58,5
3. spadek	1,1	0,7	2,5	1,3	0,4	0,9
saldo (1.-3.)	35,1	39,4	30,7	40,0	38,1	39,7

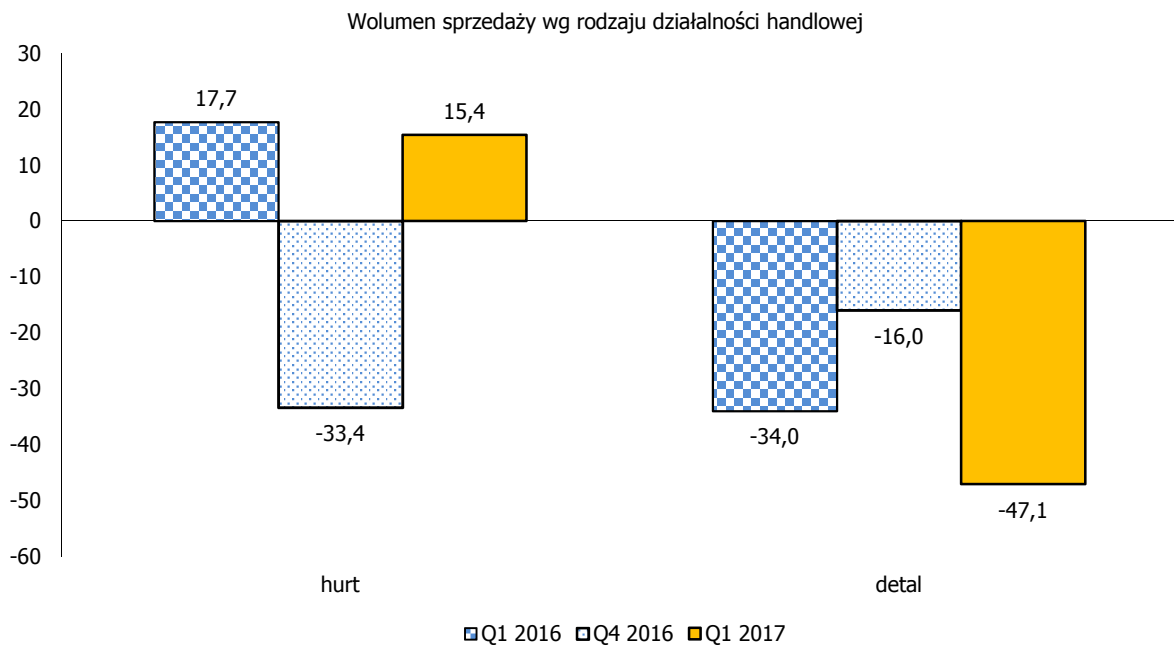

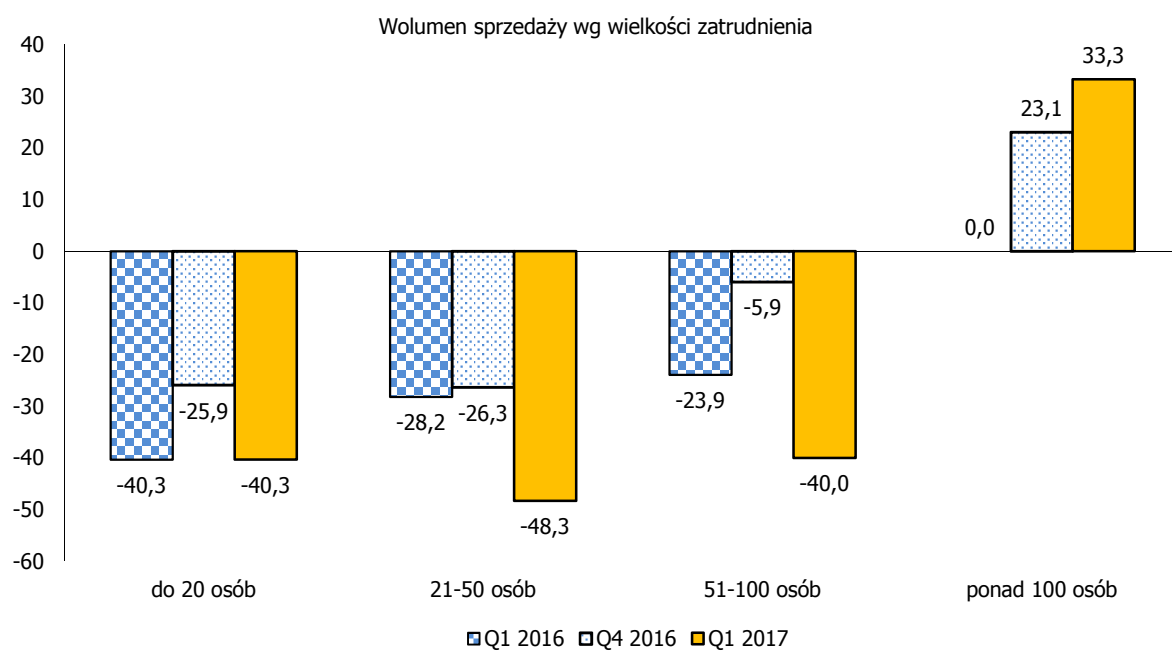
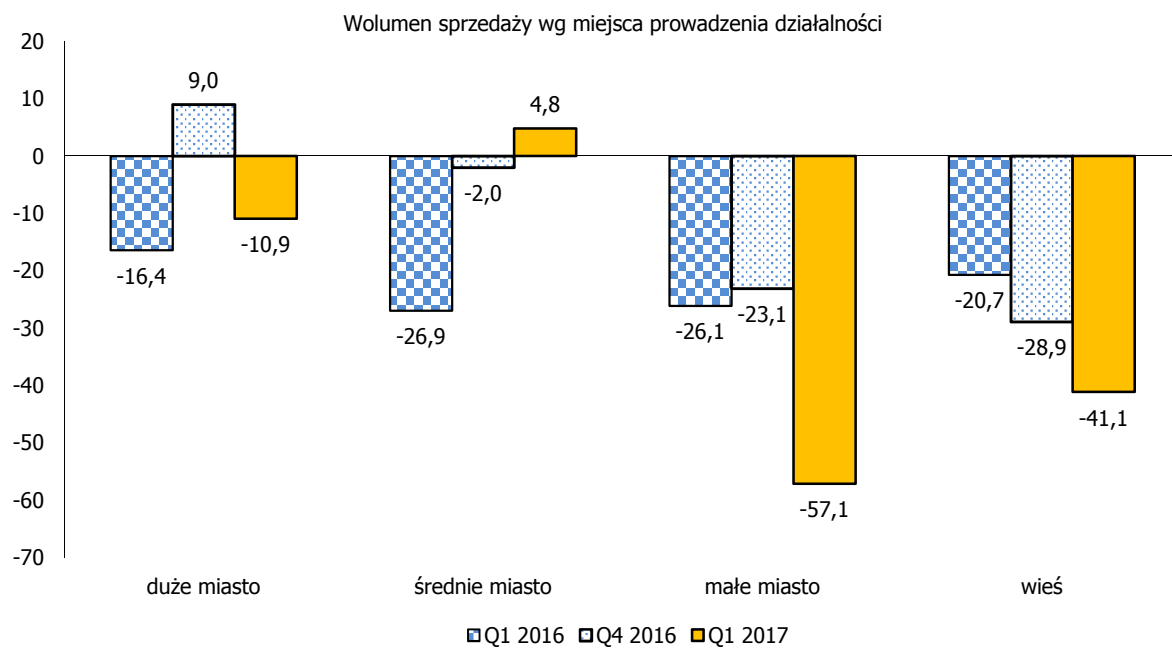

WOLUMEN SPRZEDAŻY

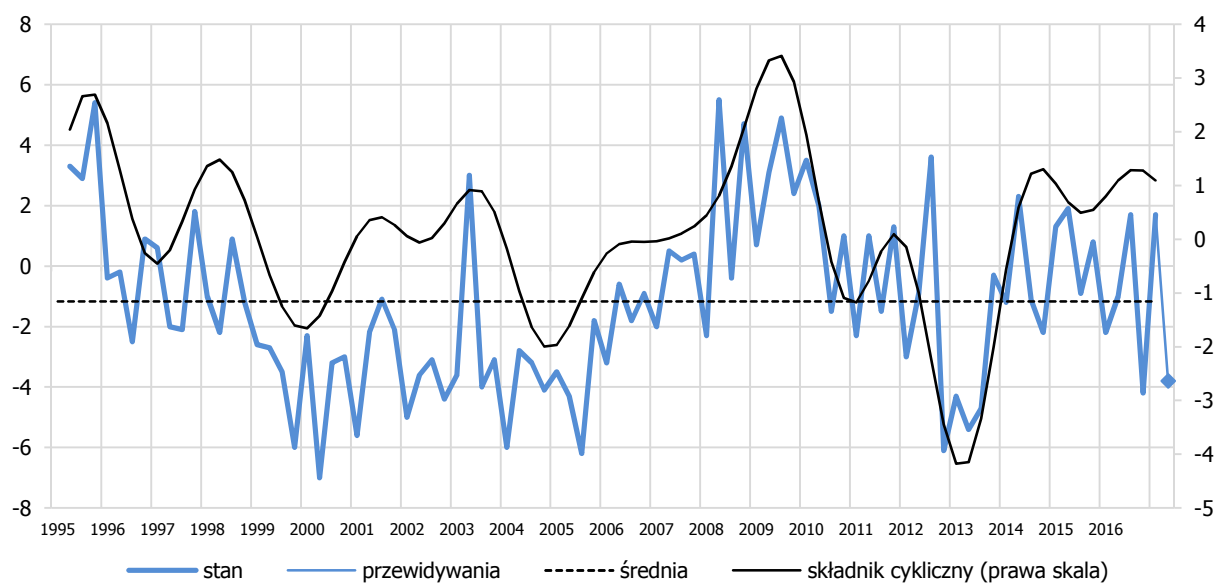

warianty odpowiedzi - odsetki	Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	Q1 2017	przewidywania
1. wzrost	17,3	28,1	23,2	20,5	12,0	32,0
2. brak zmiany	43,0	43,8	54,8	48,1	48,9	48,1
3. spadek	39,8	28,1	22,0	31,4	39,1	19,9
saldo (1.-3.)	-22,5	0,0	1,2	-10,9	-27,1	12,1

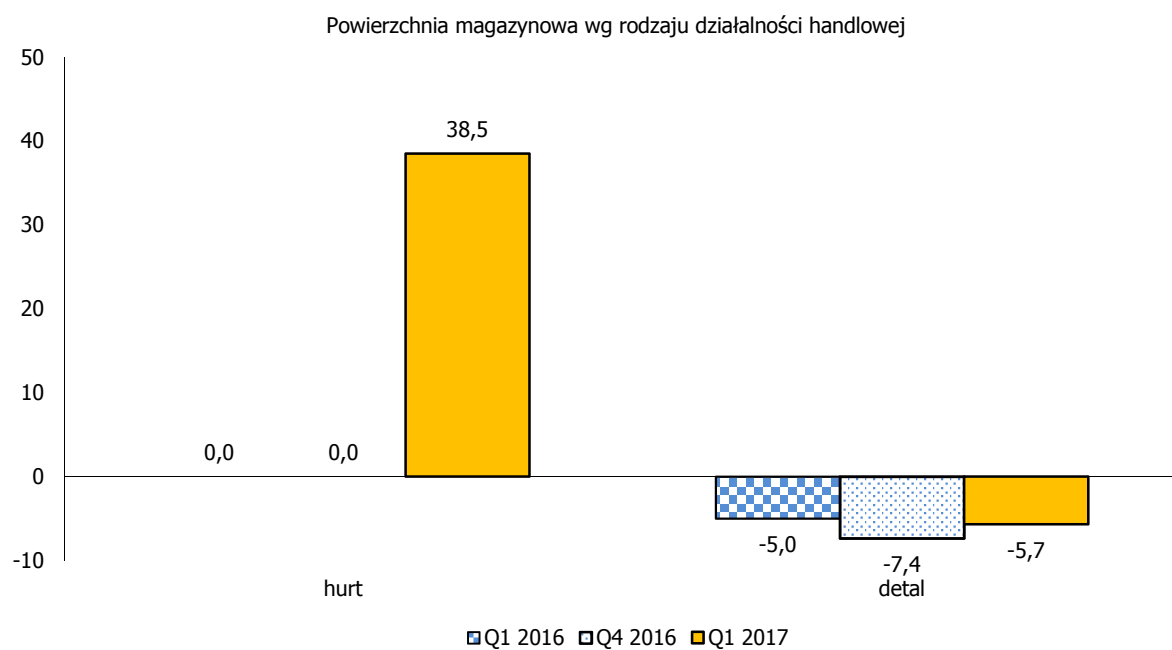

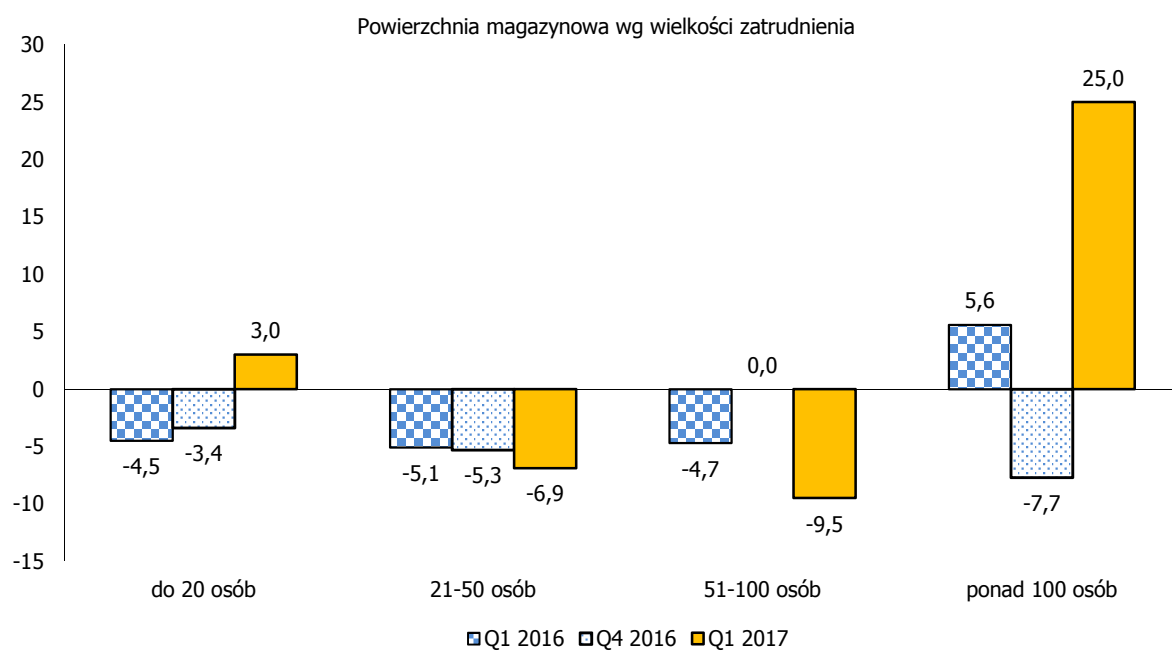
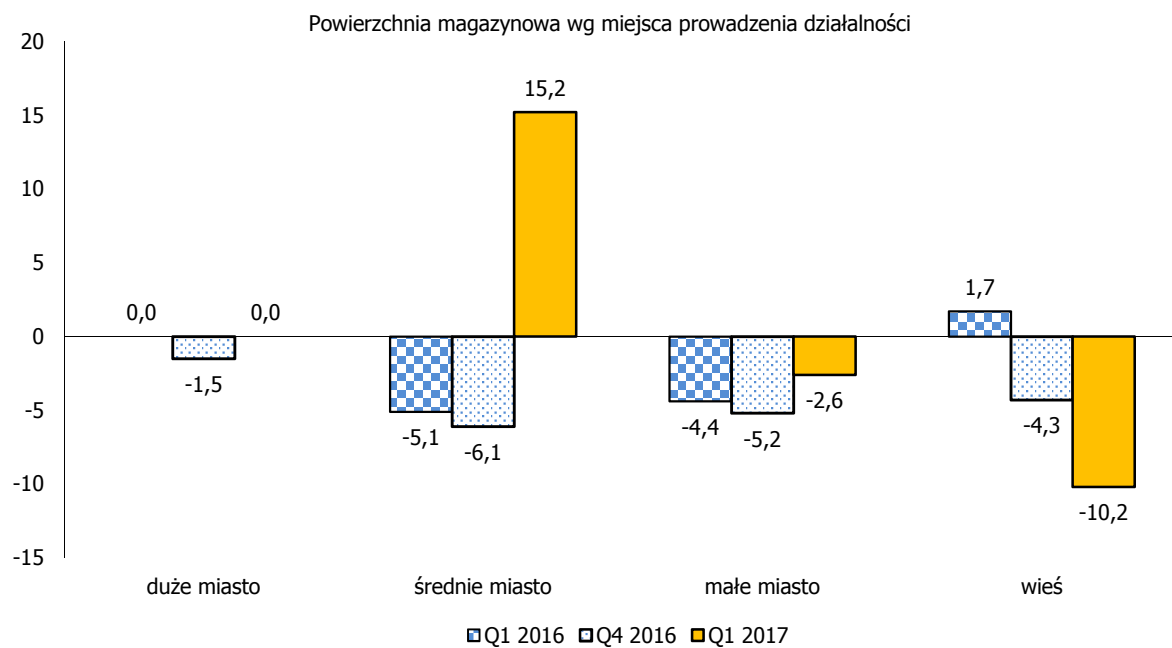

POWIERZCHNIA MAGAZYNOWA

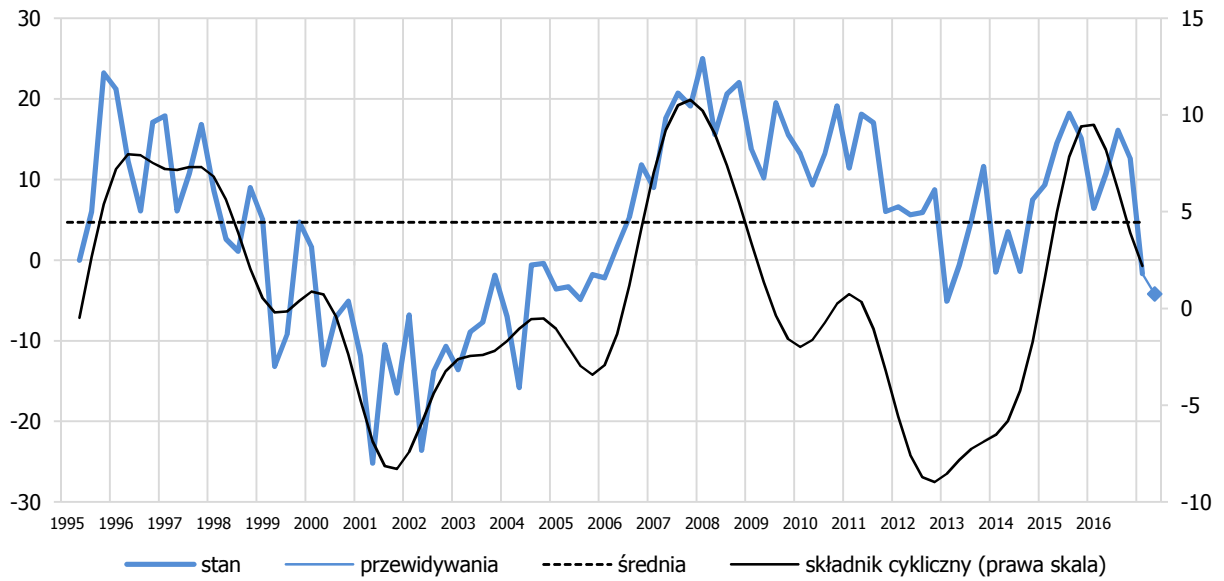

warianty odpowiedzi - odsetki	Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	Q4 2017	przewidywania
1. wzrost	3,2	2,1	4,2	2,5	7,6	3,0
2. brak zmiany	91,4	94,8	93,3	90,8	86,4	90,3
3. spadek	5,4	3,1	2,5	6,7	5,9	6,8
saldo (1.-3.)	-2,2	-1,0	1,7	-4,2	1,7	-3,8

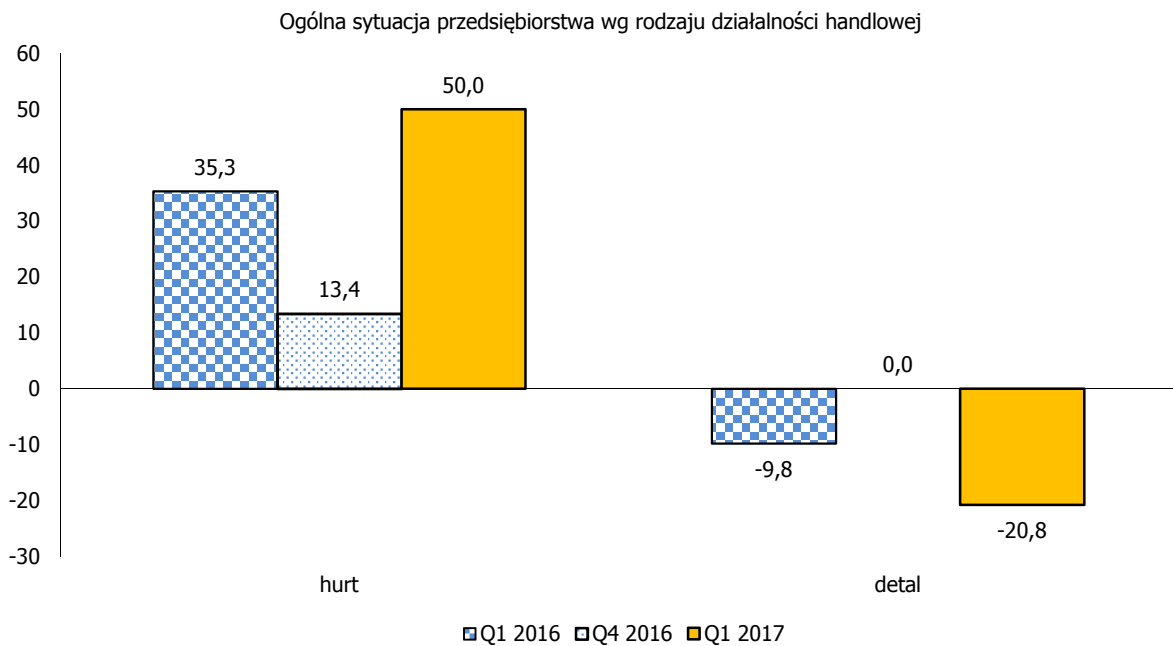

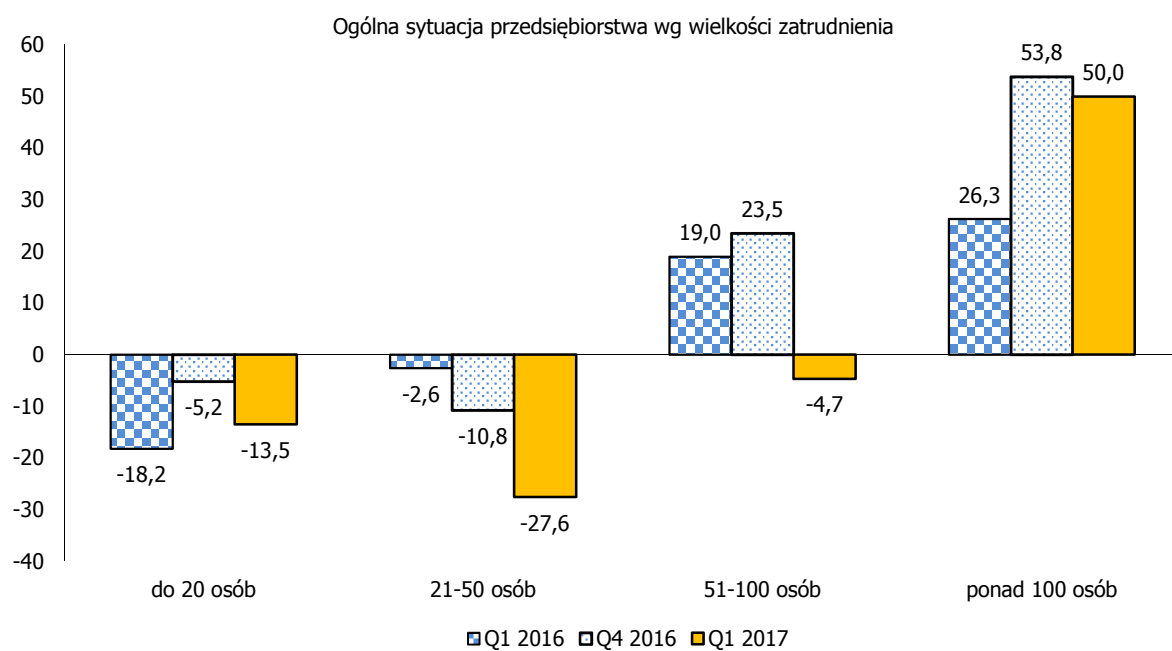
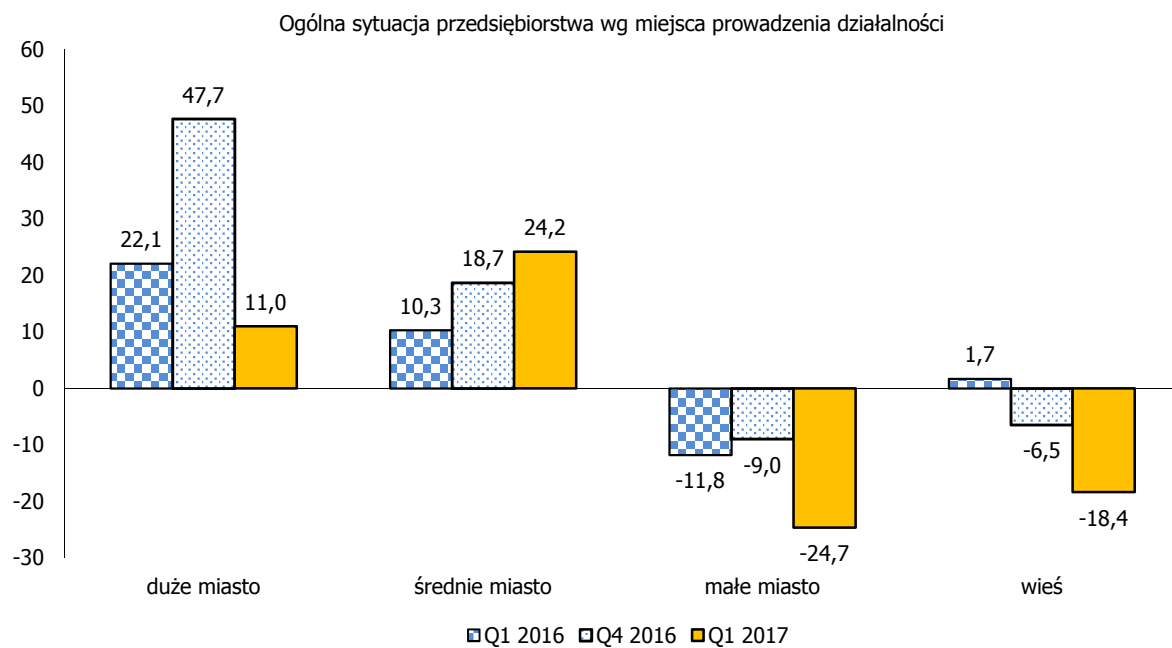

OGÓLNA SYTUACJA PRZEDSIĘBIORSTWA

warianty odpowiedzi - odsetki	Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	Q1 2017	przewidywania
1. dobra	21,0	25,2	31,4	29,1	22,0	13,7
2. średnia	64,4	60,3	53,4	54,4	54,2	68,4
3. słaba	14,6	14,5	15,3	16,5	23,7	17,9
saldo (1.-3.)	6,4	10,7	16,1	12,6	-1,7	-4,2

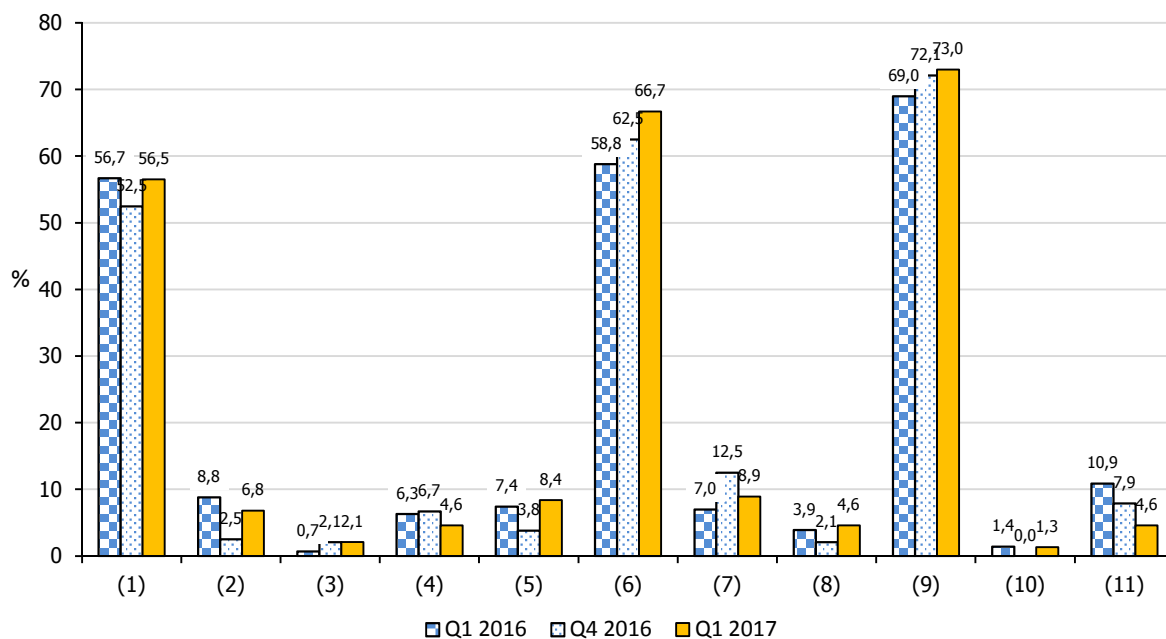

CENY TOWARÓW

	Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	Q1 2017
1. wzrost	24,6	30,9	27,6	36,5	35,9
o więcej	5,7	9,0	6,7	7,6	10,7
o tyle samo	12,1	11,5	9,6	17,6	15,8
o mniej	6,8	10,4	11,3	11,3	9,4
2. brak zmiany	65,1	55,2	60,3	56,7	59,0
3. spadek	10,3	13,9	12,1	6,7	5,1
saldo (1.-3.)	14,3	17,0	15,5	29,8	30,8

CZYNNIKI OGRANICZAJĄCE POPRAWĘ SYTUACJI PRZEDSIĘBIORSTW HANDLOWYCH

- (1) niedostateczny popyt
- (2) niedostateczna podaż sprzedawanych towarów
- (3) jakość towarów
- (4) wysokość oprocentowania kredytów
- (5) możliwość uzyskania kredytów
- (6) koszty zatrudnienia pracowników
- (7) powierzchnia sprzedaży
- (8) wielkość magazynów
- (9) konkurencja
- (10) nie występują
- (11) inne

III. SUMMARY

In the 1st quarter of 2017 business situation in the trade sector improved in comparison with the previous quarter. The IRG SGH trade confidence indicator (IRGTRD) quarterly decreased by 13.8 pts to +7.1 pts. It is 2.0 pts up from the respective 2016 figure, and higher than the first-quarters' average over the last ten years, which amounts to +4.1 pts.

The balance of changes in overall standing of trading enterprises decreased, compared to the previous quarter, by 18.7 pts, and amounted to -29.1 pts, the figure lower by 7.6 pts than recorded one year earlier. The assessment of overall situation of trading enterprises was in line with their financial standing – the balance of the latter amounted to -26.0 pts. The balance of purchases from domestic suppliers decreased by 18.6 pts, and the balance of purchases from foreign suppliers decreased by 3.4 pts. The balance of employment increased by 1.2 pts. On the whole, trading enterprises assessed their overall standing in the 1st quarter of 2017 as weak (the balance is -1.7 pts), and they expect it to worsen over the next 6 months.

In the 1st quarter of 2017, as compared to the previous quarter, 35.9% of trading companies increased their selling prices (of which 10.7% reported price increases higher than a quarter earlier, 15.8% – the same, and 9.4% – smaller increases), 59.0% of traders did not change prices, and 5.1% lowered their prices.

IV. KONIUNKTURA W HANDLU W 2016 r.

W 2016 roku IRG SGH przeprowadził kolejne cztery edycje badań koniunktury w polskim handlu. W I kwartale 2016 roku ankiety wysłano do 354 przedsiębiorstw handlowych. 38% z nich udzieliło odpowiedzi. W kolejnych kwartałach do wypełnienia ankiet angażowano nieco poniżej 350 przedsiębiorstw handlowych (348 w II kwartale, 338 w III kwartale oraz 335 w IV kwartale), osiągając współczynnik zwrotu na poziomie, odpowiednio: 43%, 38% oraz 38%. Badania prowadzone były na reprezentatywnej próbie polskich przedsiębiorstw handlowych. Wyniki badań były szeroko rozpowszechniane wśród polskich środowisk opiniotwórczych oraz prezentowane w środkach masowego przekazu.

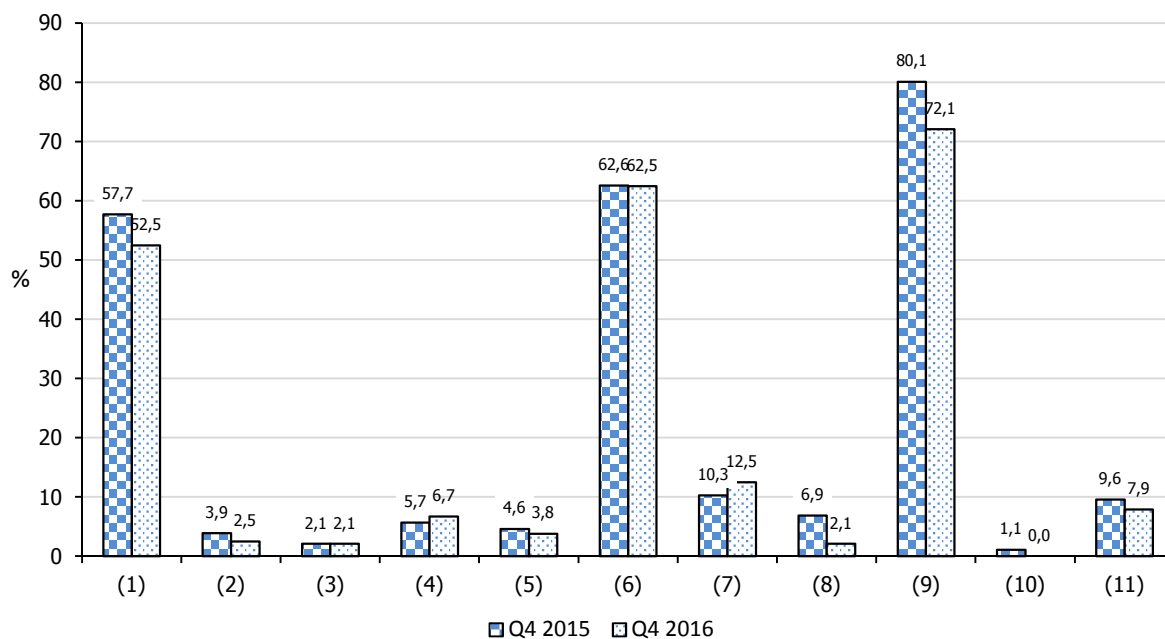
W 2016 roku dodatnie wartości wskaźnika koniunktury utrzymywały się w pierwszych trzech kwartałach: 9,1 pkt. w I kwartale, 5,9 pkt. w II kwartale oraz 2,1 pkt. w III kwartale. We wszystkich trzech kwartałach wartości wskaźnika były wyższe od średnich dla tych okresów z ostatnich dziesięciu lat (o odpowiednio: 4,0, 3,5 i 0,1 pkt.) oraz od wartości odnotowanych rok wcześniej (o odpowiednio: 2,4, 2,2 oraz 1,3 pkt.). W IV kwartale koniunktura w handlu uległa pogorszeniu – nastąpił spadek wartości wskaźnika w ciągu kwartału o 8,8 punktu do poziomu -6,7 pkt. Był to poziom niższy od średniej dla tego okresu z ostatnich dziesięciu lat (wynosi ona -5,4 pkt.) oraz od poziomu odnotowanego rok wcześniej (-4,2 pkt.). Osłabienie koniunktury, które nastąpiło w IV kwartale, objawiło się pogarszającą się sytuacją – ogólną i finansową – przedsiębiorstw tego sektora, spadkiem zatrudnienia, spadkiem zakupów od dostawców zagranicznych oraz spadkiem wielkości zapasów.

Z kwartału na kwartał 2016 roku przedsiębiorstwa handlowe sygnalizowały zmniejszenie się aktywności gospodarczej. Sygnały te znalazły odzwierciedlenie w ich sytuacji finansowej. Wyjątek stanowił II kwartał 2016 r., w którym odnotowano niewielkie dodatnie saldo odpowiedzi na pytanie o zmiany ogólnej sytuacji przedsiębiorstwa, przy ujemnym saldzie odpowiedzi na pytanie dotyczące zmiany sytuacji finansowej. Kolejny rok z rzędu obserwowaliśmy spadek zakupów od dostawców zagranicznych (ujemne wskaźniki odnotowano we wszystkich kwartałach). Zakupy od dostawców zagranicznych są wrażliwym wskaźnikiem koniunktury w polskim handlu. Silnie reagują wraz z pogarszaniem się koniunktury i powoli zmieniają się wraz z jej poprawą. Podobnie przedstawiała się sytuacja w zakresie zakupów od dostawców krajowych. Przez wszystkie kwartały 2016 roku następował ich spadek. Towarzyszył temu spadek wielkości zapasów. Wyjątkiem był trzeci kwartał, w którym zapasy wzrosły w stosunku do drugiego kwartału.

W pierwszym, drugim i czwartym kwartale wartości salda odpowiedzi na pytanie o zmianę wielkości zatrudnienia były ujemne; wyniosły one odpowiednio: -18,4, -10,0 oraz -13,0 pkt., co oznacza, iż w tych okresach 2016 roku zatrudnienie w przedsiębiorstwach tego sektora stale zmniejszało się. Wyjątek stanowił trzeci kwartał 2016 roku, w którym zanotowano niewielką, dodatnią wartość wskaźnika (+0,5 pkt.). Wcześniej po raz ostatni dodatnią wartość tego wskaźnika odnotowano w 2008 roku.

Nieprzerwanie od wielu lat utrzymuje się na wysokim poziomie saldo odpowiedzi na pytanie dotyczące konkurencji dla badanych przedsiębiorstw handlowych. Tak było również w 2016 roku. Pomimo postępującej w polskim handlu koncentracji oraz będącego jej efektem spadku liczby mniejszych sklepów jest on ciągle rozproszony. Polski handel nadal charakteryzuje się bardziej strukturą konkurencyjną niż zachowaniami konkurencyjnymi. Zdecydowanie większe korzyści osiągają konsumenci z nasilenia procesów koncentracyjnych niż z zagrożenia konkurencyjnego, na jakie narzekają przedsiębiorstwa handlowe.

Od początku badania koniunktury w handlu przez IRG SGH niezmiennie trzy czynniki ograniczają polepszenie sytuacji przedsiębiorstw handlowych: konkurencja, wysokie koszty zatrudnienia pracowników oraz niedostateczny popyt. W IV kwartale 2016 roku – w stosunku do analogicznego okresu 2015 roku – zmniejszył się odsetek przedsiębiorstw uważających konkurencję oraz niedostateczny popyt pracowników za czynniki ograniczające ich rozwój, odpowiednio: z 80,1% do 72,1% oraz z 57,7% do 52,5%. Praktycznie nie zmienił się natomiast odsetek przedsiębiorstw wskazujących na niedostateczny popyt jako barierę rozwoju działalności (62,6% w IV kwartale 2015 r. vs 62,5% w IV kwartale 2016 r.)

Przez cały rok utrzymywało się duże zróżnicowanie koniunktury w analizowanych przekrojach: rodzajowym, form sprzedaży, wielkości ośrodków działania oraz wielkości przedsiębiorstw.